

POLITSEILEHT

ADMINISTRATIIV-ÕIGUSLIK AEGKIRI

Nr. 20/21 (334/5)

26. mail 1928 a.

VIII. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.

Tellimise hind: aastas . . . . . Kr. 10.—
poolaastas . . . . . „ 5.—
veerandaastas . . . . . „ 2.50

Siseministeeriumile alluvatele asutustele ja nende ametnikkudele on tellimise hind:

aastas . . . . . Kr. 8.—
poolaastas . . . . . „ 4.—
veerandaastas . . . . . „ 2.—

Üksik number maksab 25 senti.

Avatud k. 1/29—1/23. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1
Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 7-24

Kuulutuste hinnad:

1/1 lehek. . . . . Kr. 40.— || 1/4 lehek. . . . . Kr. 10.—
1/2 „ . . . . . „ 20.— || 1/8 „ . . . . . „ 5.—
1/3 „ . . . . . „ 13.50 || 1/16 „ . . . . . „ 2.50

Tunnistuste kaotuste kuulutused Kr. 1.—
Lehe eesküljel 75% o, tekstis 100% o kallim.

Aadressi muutmine 30 senti.

Aadress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338
Jooksev arve Eesti panga Tallinna osak. nr. 543

Sisu: 1) Eugen Maddison, Trükitoodete aresti alla panemisest. 2) E. Mets, Vastuvaidlematute nõudmistest kinnipidamisest võlglaste varandusest või tuludest, mis kolmandate isikute käes. 3) Prokuratuur ja ülemus ametialiste süütegude jälgimisel. 4) Maksude sissenõudmisest. 5) O. Angelus, Poola politseist. 6) Miks sarnane vahe? 7) Tuletõrje valvekorra ülesannetest. 8) Seltskonna kasvatus üks politsei ülesannetest. 9) Spordi alalt. 10) Ametlik osa. 11) Küsimusi ja kostmisi. 12) Kuulutusi.

Trükitoodete aresti alla panemisest.

Eugen Maddison.

Trükitoodete konfiskeerimist võib toimetada ainult kohtuotsuse põhjal (trükiseaduse § 15, R. T. nr. 43 — 1923. a., sead. m. 44). See on loogiline järeldus põhiseaduse § 13. maksmapandud trükivabadusest, mis eitab administratiivvõimude äranägemist ning eeldab kohutute poolt teostatavat kontrolli trükitoodete üle. Kuid kindlustades trükivabadust, näeb põhiseadus ühtlasi ette, et seda vabadust võib kitsendada kõlbuse ja riigi kaitseks (põh. § 13). Tuleks küsida, mis tähendab „kitsendada kõlbuse ja riigi kaitseks?“ Kas seda, et võiks teostada trükitoodete eeltsensuuri „kõlbuse ja riigi kaitse“ suhtes? Ei — põhiseaduse (§ 13) järgi „tsensuuri Eestis ei ole“. Kas seda, et „kõlbust ja riigikaitset“ tuleks kindlustada nuhtlusseaduses ettenähtud normidega? Ja,

kuid mitte ainult. Võidakse maksmat panna ka muid kitsendusi, mis seaduses kas otsekohe ette nähtud (näit. teadaanne perioodilise trükitoote väljaandmise kohta j. t.) ning osutuvad trükitoodete ilmumise tingimusteks (vormaalsed kitsendused) või sarnased, mis on õigustatud teatavatel juhtumustel juba ilmunud trükitoodete suhtes, kuid selle tingimusega, et kontroll selle üle kuulub kohtule. Selle kohta loeme vabariigi valitsuse seletuskirjas trükiseaduse eelnõu juure, millega ühines riigikogu üldkomisjon, järgmist: välja mntnes seisukohalt, et ühiskonna huvid kõrgemal seisavad üksiku isiku erahuvidest, on tarvis leida abinõusid üldise kõlblusest arusaamise järele lubamatute ja ühiskonna huvide vastu sihitud nähtuste

kõrvaldamiseks. Kindlustades trükivabadust on tarvis ette näha ka nimetatud vabaduse kurjasti tarvitamise juhtumusi. Vastavalt nimetatud kuritarvituste liikidele tuleb seadusandlusele luua rida korraldusi, millede ülesandeks ühelt poolt nende kuritarvituste ennetamine ja teiselt poolt nende eest vastutavuse kindlaksmääramine." (I riigikogu protokollide lisad, I—IX istungjärk, lhk 1748). Üheks sarnaseks abinõuks või kitsenduseks ilmunud trükitoode suhtes ongi konfiskeerimine. Vabariigi valitsuse seletuskirj nimetab teda „ennetavaks abinõuks”, kuid see ei ole täpne, sest ta ei ole „ennetav abinõu” trükitoote enese, vaid selle võimalikkude tagajärgede suhtes. „Selle abinõu tarvitamise tähendus seisab — nagu tähendab vabariigi valitsuse seletuskirj — tema kiiruses” (ibid.). Seda kiirust on vaja, et ära hoida seda hädaohtu, mida võib sünnitada „kõlbusele ja riigi kaitsele” või julgeolekule ilmunud trükitoode.

Konfiskeerimist toimetab kohus, kuid mitte ise, vaid seda toimetavad tema otsusel vastavad täidesaatvad organid — politsei. Kuid sarnane kord ei kindlusta igal juhtumisel tarvilikku kiirust. Arvestades sellega lubab ka trükiseadus, täielises kooskõlas põhiseadusega, politseile trükitooteid aresti alla panna ehk ära korjata: 1) kui trükitootes vabariigi valitsuse keelu vastu § 14. tähendatud teated (kaitseväge jõudude ja nende liikumise ning riigikaitse abinõude kui ka mobilisatsiooni üle) leiduvad ja 2) kui trükitooted otsekohe kõlblusvastased või kui nad mässule või riigikorra kukutamisele üles kutsuvad (§ 15). Seda teostab politsei kohtu otsekohe kontrolli all. — nimelt kohus otsustab kahe päeva jooksul pärast süüdistusmaterjali kättesaamist (süüdistusmaterjal saadetakse politsei poolt kohtule 24 tunni jooksul) korraldaval istungil, kas arest või trükitoode ära korjamine peab maksma jääma kuni asja sisulise otsustamiseni kohtu poolt (§ 161), s. t. kas kinnitama politsei korralduse trükitoote ära korjamise asjus või kinnitamata jätma.

Tallinna-Haapsalu rahukogu harutades 3. mail k. a. korraldaval kohtuistungil Tallinna-Harju prefekti erilist lendlehe „Esimeseks maiks 1928. a.” aresti alla panemise asja, leidis, „et: 1) politsei-

võimudel on õigus kuriteo tundemärke sisaldavaid trükitooteid ära korjata ainult kahel 1923. a. põhiseaduse § 13. alusel antud trükiseaduse § 15-as äranäidatud juhusel; 2) õigusliste alusmõtete kohaselt seda viimast § kui erandliku iseloomuga seadust mingil tingimusel laiendavalt tõlgitseda ei saa, mispärast seades kõrvuti temas sisaldavaid norme (kr. kp. s. §§ 1213¹⁰, 1213¹¹, 1213¹⁵ ning 1213¹⁸-ga, tuleb otsusele jõuda, et kõigil muudel juhtudel vastavate trükitoode aresti alla panek rahukogu poolt kuni kohtuotsuseni teisiti sündida ei või, kui ainuüksi kohtu-uurija taotlusel ehk prokuröri ettepanekul kr. kp. s. § 1213¹⁸ põhjal, mitte aga politseivõimude ettekandel kr. kp. s. § 1213¹⁵ ettenähtud korras, sest see viimane § on 1923. a. trükiseaduse jõusse astumisega kahtlemata oma maksvuse kaotanud nii palju kui ta käsitab muid juhtumisi peale uue trükiseaduse § 15-das äratähendatute; 3) järelilikult ei saa politseivõimud neil trükiseaduse § 15-as mitteettenähtud juhtudel ka trükitoode ära korjamine teostada oma algatusel, vaid ainult prokuratuuri käsul, kes üksnes võibki selles asjas esineda kr. kp. s. § 1213¹⁸ ettenähtud korras kohtu ees toote aresti alla paneku taotlusega; 4) seega tuleb tunnistada, et Tallinna-Harju prefekti määrus 30. aprillist 1928. a. n. s. § 1034⁴ tähendatud väärteo tundemärke sisaldava üleskutse „Esimeseks maiks 1928. a.” aresti alla paneku kohta ja selle esitamine kohtule maksva seadusliku korraga kooskõlas ei ole”.

Eelpooltoodud rahukogu motiivid on täiesti õiged: on kaks teed trükitoote aresti alla panemise asjus — üks on ette nähtud trükiseaduse § 15., teine kr. kp. s. § 1213¹⁸. Mõlematel juhtumistel teostab ära korjamine politsei, kuid esimesel juhtumisel oma korraldusel, kuna teisel — prokuröri ettekirjutusel vastava kohtu otsuse põhjal. Kuid minu arvates, on rahukogu motiividel siiski oma „kuid”. On tõsi, et politsei toimetab trükitoote ära korjamine oma algatusel ainult trükiseaduse § 15. ettenähtud juhtumistel, kuid kas on need juhtumised sarnased, et neid tuleb nii täpselt või sõna-sõnalt võtta, nagu nemad redigeeritud. § 15. p. 2. lubab, nagu eelpool tähendatud, trükitoote politseilist ära korjamine, kui see ot-

sekohe kõlblusvastane või kui see mässule või riigikorra kukutamisele üles kutsub. Kõneallosele juhtumisel tegi Tallinna-Harju prefekt korralduse ära korjata lendlehe „Esimeseks maiks 1928. a.". Minule on lendlehe sisu tundmatu, pealegi ei olegi minu ülesandeks selle konkreetse juhtumise lahendamine, ja kui ma siiski tema juures peatun, siis seepärast, et minule näib, et trükiseaduse § 15 nõuab veel lähemat selgitamist. Teatavasti, vajeldi tema vastu rohkesti I. riigikogus; teda arvustasid A. Veiler, J. Reesen, J. Piiskar ja L. Johanson. Neile vastas tolle-aegne siseminister K. Einbund, tähendades muu seas: „see süsteem nõuab, et kõige raskematel juhtumistel, kui trükitooted on otsekohe kõlbluse vastased, või on määratud riigikorra kukutamiseks ja mässule õhutamiseks, et niisugusel korral peab valveorganil võimalus olema kuidagi viisi tegutseda, aga see tema tegutsemine peab käima lühikesajalise kohtu kontrolli alla... Kujutame enesele ette politseiülema seisukorra niisugusel korral, kui tema satub kuriteo peale, ütleme varguste, tapmiste ja igasugu kriminaalkuritegude peale, mis toeb politseiülema, kas temal on õigus mingisuguseid eelsamme astuda või ei ole. Kirjandusega tehtav kuritegu, mis nagu see siin on ette nähtud punkt 2., on veel raskem kui lihtne vargus, ka karistusnormid on mitu korda raskemad. Iga politseiülem on kohustatud otsekohe kriminaalkuritegude juures, kui tema selle kuriteo peale satub, vastavaid samme astuma. See ei ole teisiti kuidagi mõeldav. Kujutame enesele ette politseiülema, kes uulitsale minnes näeb kõige jälgimat mingisugust pildistust seinal. Mis niisugusel korral politsei peab tegema? Ma kujutan ette, et teie arvamise järele vähemalt pahemalt poolt, politseiülem peaks vististi käed tasku panema ja niisugusel korral kohtuniku juure jalutama ja teda sinna kutsuma jne. Vaatke, niisugust korda mina enesele ette ei kujuta, kui on satunud kuriteo peale, siis peab valvevõimul õigus olema midagi teha. Aga see, mis tema ette võtab, peab olema kindla kohtu kontrolli all ja kohus peab tegema vastavad otsused juba kõige lühema aja jooksul.“ (I. riigikogu protokollid 9. istungjärk, 1923. a. lhk. 1703). Mis on otsekohe

kõlblusvastane, see on enam-vähem igaühele selge, olgugi et ka kõlbuse mõiste on relatiivne ning oleneb ajast, maast ja rahvast; vähem selge on p. 2. lõpp — ja nimelt tekib küsimus, kuidas mõista sõnu, kui nad mässule või riigikorra kukutamisele üles kutsuvad. Võib neist nii aru saada, et trükitooted peavad sisaldama sellekohased üleskutsed (näit. „tõstatame mässu“, „kukutame“ jne. jne.), kuid minu arvates, oleks see liig kitsas tõlgitsemine: trükitoode võib neid sõnu mitte sisaldada, kuid tervikuna võttes, võiks ta olla määratud mässule õhutamiseks või riigikorra kukutamiseks. Trükitoode, mis sisaldaks ainult üleskutsed ja milles puuduks kirjeldus, puuduksid põhjendused või ei oleks midagi, mis meeolelu looks, oleks vähem hädaohtlik kui trükitoode, kus ei oleks ühtegi üleskutset, kuid oleks kõik muu, mis vaja vastava meeolelu loomiseks. Ühtlasi ei ole ka tähtsuseta, kellele trükitoode määratud, missugustes oludes, mil kujul ja mil ajal ta ilmub, näit. paks raamat on vähem hädaohtlik kui broshüür, broshüür on vähem hädaohtlik kui aegkiri, aegkiri vähem hädaohtlik kui ajaleht, ajaleht vähem hädaohtlik kui lendleht; lendleht, mis koju saadetud, või mis juhuslikult leitud, on vähem kahjulik kui lendleht, mis kõnedega rahulolematusele üleskihitatud masside sekka visatakse jne. jne. Kõige sellega tuleb arvestada, sest mõõduandvaks on trükitoote otstarve või siht, on tema üldine sisu, kuid mitte tema sõnaline väljendus. On ta sarnane, et tema tagajärjel võib oodata mässu või midagi sarnast, on ta sarnane, et teda läbi lugedes, tekib lugejal meeolelu, et vaja ainult juhti ja mäss on lahti, siis on politsei, minu arvates, õigustatud talitama § 15. p. 2. järgi. Politseil tuleb otsustada mitte ainult üksikute sõnade või lausete, vaid trükitoote terve sisu järgi. Talitades teisiti, oleks tema tegevus täiesti formaalne, nagu valve selle järele, kas trükitootel on trükikoja nimetus jne.: pol. formaalne tegevus käib kohtu kontrolli alla administr.-kohtu korras; kõneallose tegevus aga kriminaalkohtu kontrolli alla, s. t. et kohus otsustab asja sisuliselt, teeb oma otsuse, kusjuures ta seda teeb igal üksikul juhtumisel mitte asjast huvitatud isiku palvel, vaid seaduse põhjal, ex officio. Järelikult ei ole peateguriks siin politsei, vaid kohus; ko-

hus on see instants, kes asja lõpulikult uurib, kaalub ja lahendab. Ei ole siin ka tegemist formaalse kontrolliga trükitoote üle — trükitoode võetakse tervelt, in concreto, uurimise alla, mispärast ka juhtumused, kus tuleb tarvitada § 15. p. 2., võivad olla väga ja väga mitmekehsed. Kõik oleneb kohtust, tema praksisest, tema uurimuste tulemustest, tema otsustest, mis peaksid olema politseile juhtnöörideks § 15. p. 2. käsitamise juures. Igatahes on § 15. p. 2. mõte see, et politsei on õigustatud aresti alla panema ehk ära korjama need trükitooted, mis määratud mässule õhutamiseks või riigikorra kukutamiseks, s. t. et po-

litsei peab trükitooteid hindama nende hädasohtu seisukohalt, ainult selle tõttu asendab ka politsei kohut, kes on üldse kutsutud konfiskeerima ja aresti alla panema trükitooteid neis sisalduvate süütegude pärast. On, näit., avaldatud trükitoode, mis sisaldab valeandmeid vabariigi valitsuse tegevuse kohta. Kes oleks õigustatud selle trükitoote aresti alla panema? Mina vastaksin, kõigil juhtumistel kohus, kuid sel juhtumisel ka politsei, kui see trükitoode on määratud mässule õhutamiseks või riigikorra kukutamiseks, on selles mõttes üleskutse.

Vastuvaidlematute nõudmiste kinnipidamisest võlglaste varandusest või tuludest, mis kolmandate isikute käes.

Politseikooli direktor E. Mets.

Palju on tekitanud vaidlusi küsimus, kuidas pöörata vastuvaidlematuid nõudmisi võlglaste varandusele ja tuludele, mis 3. isikute käes, või neilt saada, nagu — palk, pension, rent, üür jne., eriti kui võlglane on eraisik.

Minu teada on üks sarnane asi ka kohtuni läinud ja selles küsimuses on olemas pretsedent. Nimmelt oli politseil sisse nõuda isikult tulumaksu trahvi. Võlglastel varandust ei olnud. Tema juures elas allüüriline ja allüürilise juures pandi üür aresti alla. Allüüriline aga ei pidanud üüri kinni ja ei maksnud politseile, vaid maksis võlglastele — korteriperemehele. Politsei võttis allüürniku vastutusele r. tr. s. § 29. põhjal politsei seadusliku nõudmise mittetäitmise eest.

Analüeerides analoogilisi juhtumusi, tuleks lahendada järgmised küsimused: 1) Kas oli politseil õigus aresti alla panema võlglaste tulu, mis 3. isiku käes? 2) Missugust seadust pidi käsitama politsei selle toimingu juures või missuguses korras teostama nõudmist? 3) Missugused on tagajärjed politsei nõudmise mittetäitmisel?

Et käesoleval juhul on tegemist vastuvaidlematu riigimaksu sissesundimisega, siis peame käsitama riigi vastuvaidlematute sissenõudmiste seadust. Selle seaduse § 9. räägib järgmist: „Kroonu nõudmised rahuldatakse: tagatistest ja pantidest, millega kindlustatud kohustus, võlgniku või tema käemeeste kinnis- ja

vallasvarast; võlgniku palgast, rendist ja pensionist; summadest, mis jäänud üle võlglaste varanduse müügist eravõlglaste nõudmise katteks ja mis olid kindlustatud tagatisega või pandiga.” Sellest järeldame, et riigivõla katteks võib aresti alla panna võlglaste tulusid, mis 3. isiku käes (palk, pension, rent, üür ja muud tulud) vastuvaidlematute maksumise sissenõudmise seaduse § 9. alusel.

Missuguses korras ja kuidas tuleks teostada sarnast nõudmist? Kuigi riigi vastuvaidlematute nõudmiste seadus annab aluse nõudmise pööramiseks võlglaste varandusele ja tuludele, mis ka 3. isiku käes, jätab ta puudutamata küsimuse, kuidas seda tuleks teostada. Osaliselt on see küsimus käsitatud §§ 340—353, kuid neis paragrahvides käsitatakse nõudmise pööramise korda riigi- ja omavalitsuste teenijate palgale ja pensionile, jättes puudutamata, kuidas talitada eraisikutega või kui võlglastel on varandust (peale palga) ja kui see on eraisiku käes. Ametniku palgast või pensionist kinnipidamiseks saadetakse nõudmine asutuse juhatajale, kus teenib ametnik; juhataja teeb korralduse ametniku palgast või pensionist kinnipidamiseks, kui ametnik pole nõus vabatahtlikult tasuma võlga ja kui ta ei kindlusta võlga vastava tagatisega (§§ 340, 341, 342 ja 343). Ei saa pidada kinni pensionist, mis antud haavade eest, ametsoidu tasust, arstiabi summadest ja see-

ga ühenduses olevatest toetustest, nagu sünnitamise ja surma puhul; samuti ei saa kinni pidada summadest, mis antud toetuseks õnnetuste puhul, nagu uputuse, tulekahju jne. puhul (§ 346). § 345. nimetab ka määrad, missuguses suuruses tuleb palgast või teistest tuludest kinni pidada ($\frac{1}{4}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{2}{5}$ ja $\frac{1}{2}$). Muud näpunäidet meie vastuvaidlematute maksude seadusest ülestõstetud küsimuse kohta ei leia ja seepärast tuleks käia seaduse üldmõiste järgi, tähendab, kas käsitada §§340—353 ka eraisikute juures, palgast või muudest tuludest kinnipidamisel, või võtta abiks ts. kp. s., kus see küsimus on lähemalt käsitatud. Minu arvates oleks õigem käesoleval juhul käia ts. kp. s. järgi, mida ka minu teada kohus pooldab, sest vastuvaidlematute maksude nõudmise seadus on ikkagi erand üldisest kohtupidamise korrast, ja kui see seadus jätab puudutamata mõne küsimuse, mis ei ole põhimõttelist laadi, siis võime julgesti käsitada üldkorda, s. o. ts. kp. s. võttes aluseks selle seaduse § 9., mille järele kohus lahendab vaidlused seaduse puudulikkuse, vastukäivuse või arusaamatuste puhul seaduse üldmõiste järele. Ts. kp. s. käsitamise riigikohtu otsuste täitmisel kriminaalasjus (kohtutrahvide sissenõudmisel) kr. kp. s. § 974. ja k. asut. s. § 310. alusel.

Kui võtta aluseks eeltoodud põhimõtte, tuleks nõudmiste pööramisel võlgniku kapitalile ja vallasvarale, mis 3. isiku käes, või võlgniku palgale, käsitada ts. kp. s. §§ 1078, 1084—1090 ja 631—640. § 1078. räägib järgmist: „Võlglaste kapitalide või vallasvarade aresti alla panemine, mis 3. isiku käes või mis võlglasel 3. isikult saada, teostatakse korras, mis toodud paragrahvides 631—640 järgnevate eranditega: 1) kolmandale isikule saadetakse allkirja vastu teatis täitmisest, milles tähendatakse teatise saatmise aeg ja 2) kolmandad isikud on teatise saamisest kohustatud andma üle kõik varandus pristavile, kes täidab otsust, või kohalikule rahukogule.” § 1084. räägib: „Võlglaste palga ja muude tasude aresti alla panemisel käsitatakse määrusi, mis on toodud paragrahvides 1079—1082.” § 1079. alusel tuleb samuti saata teatis asutusele või 3. isikule võla nõudmisest ja palgast kinnipidamisest.

Politseis on tarvitusel sellekohased trükitud blanketid, milledes toodud teatise sisu ja vorm. Neid teatiste blankette võib tarvitada nii maksude sissenõudmisel kui ka kohtuotsuste ja -määruste täitmisel nii tsiviil- kui ka kriminaalasjus. Teatise blanketil on alguses jäetud ruumi, kus tähendatakse alus, see on dokument, mille põhjal võetakse siseseundimist ette. Samal blanketil teksti lõpul tuleks aga tähendada seaduslikud alused, mille alusel nõudmist teostatakse, nii et nõudja kui ka isik, kellele nõudmine esitatakse, oleksid teadmises, mis alusel tal tuleb tegutseda ja missugused on selle täitmise tagajärjed.

Kui on sisse nõuda võlg, mis sisse nõutakse vastuvaidlematus korras, tuleks aluseks võtta: 1) ametniku palgast kinnipidamisel vastuvaidl. maks. sissen. s. §§9, 340, 341 ja 345; b) eraisikutelt — vastuv. m. sissen. s. § 9 ja ts. kp. s. §§ 1084, 1079, 1086 või 1078 ja 1086. Kui on täita kriminaal- või tsiviilkohtu otsus (trahvinõudmine või tsiviilnõudmine), siis tuleks aluseks võtta ts. kp. s. § 1078 või §§ 1084, 1079 ja 1086.

Lõpuks tuleks peatuda küsimusel, missugused on tagajärjed, kui 3. isik ei täida politsei poolt esitatud nõudmist, see on, ei pea palgast kinni, ei anna välja varandust või annavad valeandmed varandusest. Kui asuda seisukohale, et ülestõstetud küsimuse puhul peaks politsei käsitama ts. kp. s., siis leiame samas seaduses ta tagajärjed (ts. kp. s. §§638—640). § 638. järele karistatakse isikuid, kes annavad valeandmeid tema käes olevast võlglaste varandusest, kahekordses suuruses sellest summast, mida ta varjas. § 639. järele karistatakse isikuid, kes teatise saamisest ei anna andmeid võlglaste varandusest või ei anna allkirja teatise kättesaamisest, 10—100 kroonini. Peale selle vastutab ta tsiviilkorras selle summa ulatuses, mis jäi nõudmata, tähendab, peab rahuldama saamata jäänud võla (§640). Neid karistusi määrab ja rahuldab kahju nõudmisi (võla nõudmist 3. isikult) tsiviilkohtus ja nõudmisega esineb kohtus mitte politsei, vaid võlanõudja, s. o. otsekoheste maksude peavalitsus või tsiviil-asjas — nõudja. Kriminaalkorras vastutusele võtta, minu arvates, sel juhtumisel ei saa, välja arvatud kriminaal-

seadustes eriti loetletud juhused, nagu aresti all oleva varanduse kõrvaldamine, raiskamine jne. Seepärast ei saaks algul toodud juhusel 3. isikut vastutusele võtta r. tr. s. § 29. põhjal. Üldse ei näe ükski maksuseadus ette, et võla mitte-

tasumine või sellest tekkinud nõudmiste mittetäitmine tooks kaasa kriminaalkaristuse. Siin on fiskus huvitatud ainult maksu kättesaamisest ja mõnede seaduse nõuete mittetäitmise puhul määratakse ainult rahatrahv.

Prokuratuur ja ülemus ametialaliste süütegude jälgimisel.

K. Reinberg.

Artiklis „Politsei alluvusest prokuröride ja ametiülemale kriminaalasjade jälgimisel“ („E. P.“ Nr. 4/318) puudutab hra Morrison mööda minnes väga valusasti küsimust. „Praegusel ajal, — kirjutas tema — on politseiametnikkude vastutusele võtmise viis kujunenud sarnaseks, et ametiülemus selles peab mingit initsiatiivi üles ei näita ja igalpool tõmbab käed tagasi, kus asjad alamate ametnikkude kohtulikule vastutusele võtmiseni ulatusid. Piirduti ainult asja prokuröridele edasiandmisega, kellest kõik edaspidine olenes. Ei ole näha olnud aktiivsust ametnikkude süüdistamisel ega nende kaitsmisel, ja ometi on mõlemates nii mitmed võimalused olemas.“ Autor mööda minnes tähendab ainult, et politseiametniku vastutusele võtmine pole üksi prokuröri ainuõigus, vaid see õigus on ka ametiülemusel.

Missugusesse seisukorda asetab seadus siin ametiülemuse ja kuidas kasutab viimane oma õigusi? Need on küsimused, mis tekivad hra Morrisoni poolt puudutatud asjaolude järelalusena.

Administratiiv-garantii riigiteenijate kohta alla andmiseks on kaotatud vene ajutise valitsuse seadusega riigiteenijate kriminaal-vastutuse kohta (Собр. узак. и распоря. правит. nr. 86). Ametialalised süüteod alluvad kriminaalkohtupidamise üldkorrale, kusjuures kaelakohtulik jälgimine nende süütegude eest alustatakse selle kohtuasutuse prokuröri poolt, kellele allub süütegu. Kuid ametiülemusel jäävad ka siin teatud õigused.

Kr. kp. s. § 1086. teeb ametialaliste süütegude puhul ülemusele ülesandeks teatada süüdistatavale tema vastu tekkinud süüdistusest ja tema vastu olevatest süütõendustest ning nõuda tema käest seletust. Kui asjaolud nõuavad, võib ülemus esialgse asja uurimise panna kellegi temale alluva ametniku peale. Järgnev paragrahv seletab, et pärast süüdistatu seletuse ja esialgse uurimise läbivaata-

mist otsustab ülemus, kas asja otsustada administratiiv-korras või anda süüdlane ametnik kohtu all.

Võiks arvamine tekkida, kas mitte ülal-tähendatud vene ajutise valitsuse seadusega pole kaotatud kr. kp. s. §§ 1086. ja 1087. Kuid 1917. a. seaduse sisuga lähemalt tutvunedes, leiame, et see arvamine pole põhjendatud. Selle seaduse § 9., rääkides süüdlase riigiteenija vastutusele võtmisest prokuröri poolt, tähendab muu seas, et prokuröridele või lähemale prokuratuuri esindajale saadetakse „ametiasutuste ja ametivõimude teadaanded kuritegudest, millede eest karistused määratakse kohtu poolt“. Kui eitada ametiülemuse osavõttu süüdlase riigiteenija vastutusele võtmises, siis ei oleks võinud 1917. a. seadus rääkida ülemuse teadaannetest prokuratuurile kuritegudest, millede eest karistused määratakse kohtu poolt. Järjekult on kr. kp. s. §§ 1086. ja 1087. meil praegugi maksevaties ulatuses.

Kui pöörduda politseiametnikkude suhtes maksvate distsiplinaarkaristuste seaduste juure, siis näeme, et ülemusel on õigus määrata järgmised distsiplinaarkaristused: 1) märkus, lautus, noomitus, vali noomitus; 2) vahiteenistus väljaspool järjekorda kuni 7 korrani, 3) ülevalt teenistuskohalt alamale teenistuskohale ümberpaigutamine, 4) arest kuni 7 päevani ja 5) teenistusest vabastamine. (Politseiasutuste kujundamise määrus § 87.) Võrreldes seda seadust n. s. § 65., leiame, et distsiplinaarkaristustest ülemuse määramisel puuduvad järgmised erikaristused teenistuse alal: mahaarvamine teenistuse ajast, enam ehk vähem vali noomitus sissekandmisega teenistuslehte ja mahaarvamine palgast. Sellest peaksime järeldama, et kõik need meie distsiplinaarkaristuste loetluses puuduvad karistused võivad süüdlast riigiteenijat tabada ainult kohtuotsuse põhjal. Seda kinnitavad ka kr. kp. s. § 1066. ja n. s. § 69

märkus. Vahe veneaegse ning Eestis sellés suhtes valitseva korra vahel on ainult see, et meie seadusandl. on ametiülemuse kompetentsist distsiplinaarkaristuseks ära võetud mahaarvamised palgast. Erandina seisab siin teenistusest ajutine ametniku tagandamine ja teenistusest vallandamine kohtu alla andmise puhul, mis ülemuse kompetentsi kuulub (kr. kp. s. § 1100.).

Ülaltoodust järgneb ka, et meil praktiseeritav kord, mille järgi ülemuse noomitused märgitakse teenistuslehtedesse, seadusega kooskõlas ei taha olla. N. s. § 65 liigitab noomitusi kahe iseseisva karistuseks järgm.: 1) „enam ehk vähem vali noomitus sissekandmisega teenistuslehte“ ja 2) „enam ehk vähem vali noomitus teenistuslehte sisse kandmata.“ Politseiasutuste kujundamise määrus koostab need kaks iseseisvat karistust selle läbi, et laseb ära langeda tähenduse, kas noomitus kuulub sissekirjutamisele teenistuslehte või mitte, ning liigitab noomitusi omalt poolt: „noomituseks“ ja „valjuks noomituseks“. Kuid sarnaselt läbiviidud karistuse ümbermoodustamine, mis vaikides läheb mööda n. s. § 65., ei suuda kõigutada n. s. § 69. märkust, mille põhjal ülemusel on õigus karistada ametnikku noomitusega, kuid jättes teenistuslehte kandmata; noomituse sissekandmist teenistuslehte võib ainult kohtu poolt määrata.

Vene ajast on meie distsiplinaarkaristuse, nagu nägime, üle läinud ka arest kuni 7 päevani. Kuid minu arusaamise järgi pole siin sugugi arvestatud põhiseaduse § 8., mis, garanteerides isikupuutumatus Eestis, muu seas lausub: „Välja arvatud kuriteolt tabamisel, ei või kedagi vangistada või kitsendada isiklises vabaduses muidu, kui kohtuvõimude otsusel.“ Ei tohiks vist kahtlust olla selles, et politseiasutuste kujundamise määruse § 87-as patustab põhiseaduse poolt garanteeritud isikupuutumatus vastu.

Pöördudes tagasi ülemuse õiguse juure osa võtta vastutusele võtmisest ametialaliste kuritegude eest ning riigiteenijate süüteo asju otsustada distsiplinaarkorras, leiaksin mina täiesti õigustatud olema hra Morrisoni tähenduse, et ülemus siin „käed tagasi tõmbab“. Senat on mitmel puhul seletanud, et ametiala-

lisi süüteoasju võib ülemuse poolt otsustada administratiiv-korras, süüdlasi kohtu alla andmata, kõigil neil juhtumistel, kus seadus inkrimineeritud süütegude eest ette näeb karistusi, milliste määramine kuulub ülemuse kompetentsi. Tegelikult pole näha, et ülemus seda oma õigust igakord kasutaks. Rohkemgi veel. Ametialalised süüteoasjad, millistest ülemus on isearvamisel, et neid otsustada tuleb administrat.-korras, esitab kõrgem politsei ülemus Tallinna-Haapsalu rahukogu prokurörile, kelle otsusest oleneb, kas asja otsustada distsiplinaar-karistuse määramisega ülemuse poolt või anda süüdlane politseiametnik kohtu alla. Minu arvates ei leia sarnane kord, milline prokuratuurile peale surub politseiülemuse juriskonsuldi kohused, kusagil seaduses toetust. Seaduse järgi, nagu näha ülaltoodust, peab ülemus ise määrama, kas ametialalist süüteoasja otsustada administratiiv-korras või anda süüalune kohtu alla. Ainult siis, kui ülemuse otsus langeb kohtuliku jälgimise kasuks, lähevad vastavad materjalid prokuröri korraldusse. Ülemuse õigused politsei suhtes annab seadus prokuratuurile ainult kuritööde juurdlemisel, mil puhul prokuratuuril õigus on kriminaalpolitseile vahetult ülesandeid teha, järelikult ka näpunäiteid ja juhtnööre anda.

See ülemuse tagasihoidlikkus näib ka seadusandluse tahte vastu käima. 1917. a. riigiteenijate kriminaalvastutuse seadus reserveerib ülemusele mõned õigused: ülemusel on kaebuse õigus kohtu juhtumisel, kui prokurör ei leia põhjust süüdlase ametniku kaelakohtulikule vastutusele võtmiseks; prokurör on ka kohustatud ülemusele teatama kaelakohtuliku jälgimise alustamisest, süüteoasja lõpetamisest või edasilükkamisest; ülemusele peab ka saadetama lõpuliik kohtuotsus (§§ 10, 12). Kr. kp. s. lisab siia juure veel, et ülemusel on õigus anda ametialalise süüteo harutamisel kohtus ka oma seletusi (§ 1108). Nii siis näeme, et seadus osavõttu ametialalistes süütegude jälgimises ei tee prokuratuuri ainuõiguseks, vaid annab ka ülemusele süüteo teatud õigused.

Prokuratuuri ülesanne on süüdistada. Loomulik on, et tema oma kohustust seaduse vastu eksinud riigiteenija suhtes täidab sama agaralt, kui iga süüdlase eraisiku suhtes, ja teeb seda ka seal,

kus ehk meie arusaamise järgi võiks valida vähem karmima karistamisviisi. Vene seadusandlus, et tõsta ülemuse prestiihi ning kaitsta riigiteenijaid põhjendamatu süüdistuste ning nendega seotud vintsutuste eest, lõi vastukaaluks prokuratuurile administratiiv-garantii, mis, nagu juba tähendatud, kaotatud 1917. a. seadusega. Kuid poleks just põhjust seda kahetseda, sest vene ametkonnas valitseva korrupsiooni üheks tekitajaks tingimata oli nüüd kolikambrisse heidetud administratiiv-garantii. Kuid teisest küljest tuleks konstateerida, et politseiametnikke mõnesugustel juhtumustel antakse liig kerge käega kohtu alla. Seda tõendavad nii mitmedki kohtu õigeksmõistvad otsused.

Kõrvale jättes üksikud juhtumused, tahaksin tähendada, et meil on mitmed veneaegsed seadused, millised võivad meie riigi korrale ning milliste maksvuse kohta Eestis isegi vilunud juristide arvamised lähevad lahku. Nii mitmegi polit-

sei tähtsama toiminguga seaduslik alus on selgusetu, prokuratuuri juhtnõõrid, peale üksikute ringkirjade, puuduvad. Selles seaduse vastolus sünnitatud labüridis on kerge väärata. Tagajärg — kohtu alla andmine.

Kirjeldatud olukord pole loomulik. Eestkätt halvab see politseiametniku sihikindlat tegevust, sunnib teda alaliselt laveerima — Scylla ja Charybdise — ülemuse ja prokuratuuri vahel, teeb teda umbusklikuks oma teenistuskohuste ja õiguste vastu. Puudub politsei teenistuses nii tarvilik kindel joon. Kindlusetus aga nõrgendab politsei autoriteeti, milline üheks tähtsamaks tingimuseks tema tegevuse eduks.

Ülaltoodud read ei pretendeeri juhtivale tähendusele; vaatan nendele kui katsele arutletud küsimusi „Politseilehe“ veergudel üles tõsta selleks, et nad lähemas tulevikus ehk leiaksid kompetentset lahendamist.

Maksude sissenõudmisest.

Juhatuskirjas riigi ja omavalitsuse maksuvõlgade sissenõudmise kohta (R. T. nr. 61/62 — 1925. a.) on muu seas öeldud, et politsei ei võta võlglaselt raha vastu, vaid juhib isiku asutusse, kust maksuleht välja saadetud ehk lähemasse kassasse, või postkontorisse, et raha maksuvõlglaselt võib võtta vastu ainult: 1) kui maksuvõlg alla 3000 mk. ja 2) oksjoni päeval ehk varanduse müügil. See korraldus paneb nii politsei kui ka kodaniku õige rääbalasse seisukorda. Võlga nõuda võib, aga vastu võtta ei tohi, vaid juhata asutusse, kust nõudmine saadetud välja, mis võib olla kümnete või koguni sadade km. kaugusel, või postkontorisse, mis asub ka kümned kilomeetrid eemal, või jälle kirjuta varandus üles, kuuluta oksjon välja, käi kümned km. maha, viida mitu päeva aega ja alles siis võid raha vastu võtta. Postkontorisse kodanik ei lähegi oma võlga ära saatma ja kui mõni üksik seda siiski on teinud, siis on pea alati seal viga juhtunud, kas on vähem saadetud, või muu eksitus, sest maksuvõlgade viivitus- % % võib õieti välja

rehkendada ainult see, kelle käes nõudmine. Ka riigile on sarnane korraldus kahjulik. Näit. inimesel, kel ei ole varandust ja kindlat teenistust, oli makse võlgu üle 3000 mk. Politsei läks võlga nõudma, võlglasel oli ka sel korral raha ja ta tahtis kohe oma võla tasuda, kuid politseiametnik juhatuskirja kohaselt ei võtnud raha vastu. Inimene sai sarnase teguviisiga pahandatud: mis nalja teie teete, nõuate maksu aga vastu ei võta, vaid juhataate mind kümnete ja sadade kilomeetrite taha. Ei minul pole aega sinna minna. Ei läinud ka ja riik jäi sissetulekust ilma. Sarnaselt saadud kahju oleks võinud üsna suur olla, kuid vist on politseiametnikud olude sunnil ja terve mõistuse järgi talitades määrust ignoreerinud.

Mis tarvis sarnane määrus, mille täitmisel riik saab kahju, või et seda ära hoida, siis jätku politsei määrus täitmata? Kõik muud rahad, nagu: sissenõudmised kohtuotsuste järgi, riigi rendivõlad, haigekassade ja tööliste kinnituumaksud, igasugused trahvid j. n. e.

võib politsei summa peale vaatamata võlglaselt võtta vastu, kuid riigi ja omavalitsuse makse, kui kõige sagedamini ettetulevaid, ei tohi. Ka võib neid makse juhatuskirja järgi vastu võtta kolmandelt isikutelt samuti summa peale vaatamata. Sarnane tülikas takistus makside nõudmise alal, kui oli seda raha vastuvõtmise ülemmääraks 3000 mk. määramine, oleks tulnud kõrvaldada. R. T. Nr. 109 — 1927. a. avaldatud teadaanne raha reformi seaduste maksmahakkamise ja käsitamise kohta paneb meil alates 1-sest jaanuarist 1928a. maksuma uue rahaüksuse — krooni, mis jaguneb 100 sendiks. Endine rahaüksus, mark ühes oma alajaotusega, pennidega, kaotab maksvuse. Järelikult, käsitades juhatuskirja riigi- ja omavalitsuse makside sissenõudmise kohta, võib politsei nüüd võtta vastu

maksuvõlgasid võlglaselt kuni 3000 kroonini, sest juhatuskirjas näidatud norm 3000 käis endise rahaüksuse, aga mitte tema alajaotus, kohta. Et endine mark oma väärtuse poolest võrdub sendile, see ei või põhjust anda seletamiseks, et politsei nüüd võib maksuvõlglaselt 3000 senti, s. o. 30 krooni vastu võtta. Juhatuskirjas on peetud silmas rahaüksuse arvu, aga mitte tema ostujõudu, sest vastasel korral oleks pidanud olema juttu rukki kilogrammidest ehk kulla kaalust. Peab järeldama, et uue rahaüksuse maksmahakkamisega on politseil riigi- ja omavalitsuse makside sissenõudmisel avaramad võimalused antud ja tülikas takistus kõrvaldatud, sest suuremaid summasid kui 3000 krooni tuleb politseil harva sisse nõuda.

Poola politseist.

Oskar Angelus.

Poola politsei on riiklikult organiseeritud (arvatud välja väike osa Sileesia) ja ta allub siseministeriumile. Veel mõni aasta tagasi kandis ka omavalitsused osa politsei üleväljapidamiseks tarvisminevatest kuludest, ilma et nad võisid kuidagi mõjuda politsei organisatsioonile, koosseisudele, korraldustele jne., nüüd on kõik kulud võetud siseministeriumi eelarvesse ja omavalitsused on nende kulude kandmisest vabastatud. Siiski toonitatakse mõnel poolt — just arvesse võttes — suuri summe, mis riik peab kandma politsei üleväljapidamiseks, et oleks soovitatav vähemalt osaliselt anda politsei omavalitsuste kätte. On aga vaevalt usutav, et see seisukoht kunagi läbi lööb, sest Poola politsei tegutseb praegustel alustel juba algusest peale, s. o. üle 9 aasta, ja üldiselt leitakse, et praegune kord on hea, olgugi et riigikassal tundub ta veidi koormavana. Arvatakse ka, et üldiselt läheks politsei hoopis enam maksuma kui praegu, kui osa omavalitsuse kätte läheks, sest kõigepealt suureneks siis politsei üldine koosseis, mis praegu on võrdlemisi väike (31.000 inimest 28 miljoni elaniku kohta, s. o. umbes 1 politseinik 900 inimese peale); lõpuks on ka ükskõik, kes kulud kannab,

kas riik või omavalitsus, sest ühed ja samad kodanikud kannavad ikkagi kulusid.

Siseministerium, millele, nagu öeldud, allub politsei, jaguneb 5 departemangu: keskdepartemang (organisatsiooni küsimused); julgeolekudepartemang (poliitiline departemang; temale ei allu politsei, sellest allpool pikemalt); omavalitsusdepartemang; administratiiv-departemang ja tervishoiu-departemang. Peale nende allub siseministeriumile riikliku politsei peakomando, siis piirivalve peakomando (see piirivalve osa, mis seisab Leedu ja Vene piiril) ja lõpuks statistika keskbüroo. Politsei organ. iseärasusena peab siin kohe seda alla kriipsutama, et politsei ise, s. o. politsei peakomando, kui siseministeriumile alluv üksus, on ainult eksekutiivne organ, kõik üldised korraldused julgeoleku ja heakorra alalhoidmiseks tulevad teiselt poolt, s. o. julgeolekudepartemangult ja sellele alluvatelt asutustelt — vojevodkondadelt; viimasel departemangul on seetõttu dispositiivne võim politsei suhtes.

Politsei tegutseb politseikorralduse alusel, mis maksuma pandi juba 1919. aastal ja mis hiljuti (märtsikuul, „Dzennik Ustav“, poola „Riigi Teataja“, nr. 28) uuendati ja väikeste muudatustega presi-

dendi määrusena maksuma pandi, millel seaduse jõud. Poola politsei on selle korralduse järgi „ühtlane korpus, mis organiseeritud sõjaväe eeskujul, julgeoleku ja avaliku rahu ja korra alalhoidmiseks”. Peale selle on politsei kohtute, riigiasutuste, omavalitsusasutuste ja prokuratuuri abijõuks seadustes ettenähtud juhtumistel ja korras. Koosseis. täiendamise, koolitamise, varustamise, inspekteerimise, tehnilise arendamise mõttes, samuti ka distsiplinaarselt allub politsei oma otsekohes. politseilisele ülemusele; üldiseid korraldusi aga teeb administratiivne ülemus; politsei ülesandeks on ainult täita temale antud käske ja korraldusi, neid üldiseid käske ja korraldusi annab, nagu juba tähendatud, administratiivne ülemus, s. o. julgeoleku departemang ja sellele alluvad asutused. See on poola politsei iseärasus. Kriminaalasjus teeb harilikke korraldusi muidugi vastav kohus ehk prokuratuur.

Administratiivsed ülemused ja asutused võivad alati nõuda aruandeid politsei tegevuse üle nii möödunud aja kui ka oleviku suhtes, nad võivad ennast ka informeerida lasta politsei sisemise elu ja korra üle, käske aga ja korraldusi, mis käivad juba politsei sisemise elu, korra, distsipliini jne. kohta, nemad anda ei saa.

Üldiselt on politsei organiseeritud sõjaväelisel eeskujul. Politsei teenistusse võetakse ainult isikud, kes on sõjaväes teeninud — see nõue käib niilhästi politsei ohvitseride kui ka allohvitseride ja kordnikkude kohta. Ainult üksikuil juhtumisel on lubatud erandeid teha, s. o. korral, kui teatud isik on mingisugune eriteadlane (eriti hea kriminalist); sarnane isik võetakse ka siis politsei teenistusse, kui ta on tunnustatud kõlbmatuks sõjaväeteenistusse; kuid, kordan, see on erand ja neid erandeid ei tehta tihti ja ei tehta heameelega. Sõjakorral moodustab terve politsei ühtlase sõjaväekorpus, mille ülesandeks on hoolitseda rahu ja julgeoleku eest väerinna taga. Politseikoolides täiendatakse ametnikkude sõjaväeline ettevalmistus.

Politseile ei tohi panna ülesandeid, millel puudub ühendus politseilise teenitusega. Sarnane nõue on eriti uues politseikorralduses alla kriipsutatud, et lõplikult loobuda põhimõttest, mis maksis vana vene politseis, kes pidi, teatavasti, täitma kõiksuguseid ülesandeid, millel nuudus igasugune ühendus politseiteenis-

tusega. Õige küll: kõik riigi- ja omavalitsusasutused võivad pöörduda politsei poole palvega täita üht või teist ülesannet, kuid sarnane pööramine tohib sündida ainult vastava administratiivse ülemuse kaudu (välja arvatud on muidugi kohtud ja prokuratuur). Ainult neil juhtumistel, mis on väga kiire iseloomuga ja kus asi ei kannata edasilükkamist, on tähendatud asutustel õigus pöörduda otsekohe vastava politsei poole, kes siis ka antud ülesande täitmisele asub, sellest aga viivitamata ette kandes ülemusele.

Politsei territoriaalne jaotus vastab riigi administratiivsele jaotusele. Poola on jaotatud 16. vojevodkonda, mis üldiselt vast ehk vastavad endistele veneaegsetele kubermangudele. Need on: wojewodztwo Warszawskie, Lodzkie, Kieleckie, Lubetskie, Bialostockie, Krakowskie, Lwowskie, Tarnopolskie, Stanislawowskie, Poznanskie, Pomorskie, Wolynskie, Poleskie, Nowogrodzkie, Wilenskie ja Varssavi linn; peale selle veel Sileesia. Iga vojevodkond moodustab ka politsei üksuse, nagu, näiteks, meil üksusi moodustavad prefektuurid. Väikene erand on veel Varssavi linn, mille eesotsas seisab valitsuskomissarina mitte vojevod (s. o. kuberner), vaid komissar vojevodi õigustega; teda kavatakse lähemas tulevikus ümber nimetada linna vojevodiks.

Politsei väiksem üksus on post; seda ei tule segada politsei tänavpostiga, vaid sarnast nimetust kannab maakomissariaat, linnades nimetatakse neid poste ka komissariaatideks ja nad vastavad üldiselt meie komissariaatidele. Harilikult leidub maal igas vallas üks post. suuremates valdades on mõnikord ka kaks ja isegi kolm posti, väiksed vallad (endises saksa osas) on mõnikord politseilises mõttes ühendatud ühte posti. Postid moodustavad maakonnas maa-politseikreisi ja viimased vojevodkonna üksuse, vojevodkonna politsei, s. o. prefektuuri. Posti ülemaks on maal tihti allohvitser, n. nimet. starszy przodownik, selleks võib aga olla ka ohvitser; teiste üksuste eesotsas seisavad ainult ohvitserid. Maa-politseikreisi eesotsas seisab kreisi politseikomandant, vastavaks administratiivseks ülemuseks on starosta.

Politsei peakomando jaguneb nelja osakonda. Esimese, n. nim. üldise osakonna ülesandeks on kõigepealt organisatsioonilised küsimused, siis koosseisude küsimuste lahendamine, politseinikkude

koolitamine, tehniliste küsimuste lahendamise, s. o., missuguseid tehnilisi uuendusi läbi viia ja maksma panna, kuna varustamine tehniliste abinõudega kuulub juba teise osakonna ülesandesse, ja muud ülesanded, mis teistes osakondades lahendamist ei leia. Teine, või n. nim. finantsosakond lahendab politsei varustamise küsimusi, seab kokku politsei aruande jne., on ühe sõnaga politsei intendantuuriks. Kolmanda osakonna ülesandeks on personaalküsimuste lahendamine ja asjaajamine distsiplinaarkaristuste alal. Neljas osakond moodustab kriminaalpolitsei keskkohta ja viimase osakonna juures tuleb veidi peatuda, sest siin on tegemist teise, vana tähtsa poola politsei iseäraldusega.

Peakomando neljanda osakonna ülesandeks on esimeses järjekorras kriminaalametnikkude väljaõpetamine, järelevalve nende tegevuse üle, nendele juhtnööride andmine. Seejuures aga ei tunne poola politsei erilist kriminaalpolitseid. Politseikorralduses pole temast lähemalt juttu, vaid on ainult tähendatud, et kriminaalametnikkude suhtes annab lähemaid juhtnööre ja korraldusi siseminister. Kõik politsei eriharud, nagu metsapolitsei, veepolitsei, kombuspolitsei, ratsapolitsei, raudteepolitsei, liikumispolitsei jne. ja kriminaalpolitsei moodustavad ühtlase üksuse ning selles ühtlases politseikorpuses leidub ainult spetsialiste mitmesugustel aladel, muuseas siis ka kriminaalalal. See on kord, mis, minu teada, on läbi viidud peale Poola ainult veel Jaapanis. Neljas osakond ise juurdlusi ei toimetata, seda võib ta teha ainult erakordsetel juhtumistel. Vojevodkondade komandantide juures asub küll ka igalpool eriline kriminaalamet, kuid selle ülesanne seisab samuti inspektsioonis ja instruktsioonide andmises, juurdlusi ja uurimisi toimetavad need allüksused ka ainult erakorralistel juhtumistel. Suuremates linnades on veel teise järgu kriminaalametid, mis aga jällegi täieliselt alluvad vastavatele üldpolitsei juhtidele. Siin ja seal leidub tähtsamate punktide ja komissariaatide juures ka eriametnikke-kriminaliste, kes seal töötavad spetsialistidena. Mingisugust teravat joont, mis eraldaks kriminaalpolitseid teistest politseiharudest, poola politsei ei tunne. Iga politseinik peab olema teatava piirini kriminaalametnik, üldises politseiperes on puht kriminalistid ainult spetsialistid. Vastav politsei üldjuht vastutab täiel määral ka kriminaalametnikkude te-

gevuse ja selle edukuse eest. See kord maksab Poolas juba ligi 10 aastat, tema vastu vaieldakse, tema poolt ollakse — igatahes ei mõelda seda korda muuta. Kriminaalpolitsei eriharuna tegutseb veel poliitiline politsei, kusjuures suurt vahet ei tehta kriminaalametniku ja poliitilise litsei juhtijaist naispolitseid, liiatigi veel te kuritegude peale vaadatakse kui kriminaalkuritegude peale, seetõttu on ka spetsialistid-politseinikud ühed võitluses kuritegude vastu. Kriminaalpolitseiga on ühenduses ka kombuspolitsei — ainus politseiharu, kus võivad ametis olla ka nais-terahvad. Üldiselt ei poolda siin keegi politsei juhtijaist naispolitseid, liiatigi veel mundrikandjat naispolitseid, näit., inglise või saksa eeskujul. Siin ollakse arvamisel, et mundrikandja naispolitseinik teisele politseile rohkem peavalu ja muret sünnitab kui asi väärt on, et naispolitseiniku, kes mundrit kannab, tuleb isegi erilise kaitsta ametkondade-meesterahvaste poolt publiku eest.

Neljanda osakonna alla kuulub veel kriminaalmuuseum, politsei laboratoorium, kesk-otsimistoimkond, otsimisleht, ühenduse pidamine teiste riikide politseiasutustega võitluses rahvusvahelise kuritegevuse vastu, daktiloskoopia keskhiirone. Neljas jaoskond võib erakordsetel juhtumistel ka juurdlusi toime panna, nagu juba ülalpool tähendatud, kuid see võib sündida ainult siseministri käsul.

Peale nende nelja osakonna kuulub peakomando alla veel peakomandandi adjutant, kindral-sekretariaat, üldise inspektsiooni osakond ja politseiliste aiakiriade ja raamatute väljaandmise osakond. Poolas ilmub kaks ajakirja politseile: üks puht teaduslik aiakiri on määratud kõrgematele ametnikkudele, omavalitsustele, juristidele -advokaatidele administratiivalal kohtunikkudele ine. See on „Gazeta Administracji i Policji Panstwowej“, mis ilmub 4000 eksemplaris kord kuus. Teine on „Na Posterunku“ („Postil“), mis trükitakse 12 000 eksemplaris, mis on eriti määratud kordnikkudele ja mis sisaldab kõike: poliitilisi ülesandeid, naljanilte ülesvõtteid politsei elust ine.

Politsei palgad on võrdlemisi madalad ja vastavad umbes meie palkadele, seejuures aga on elu võib olla, veidi kallim. Suureks plussiks aga on Poola politseile asjaolu, et riik katseb igapäevi lahendada korterite küsimust politseinikkude kasuks. Osalt ehitatakse suuri ka-

sarmuid mis arusaadav, kui pidada silmas, et politsei on sõjaväeliselt organiseeritud, osalt lahendatakse asja ühiselumajade ehitamisega. Mitmepool ehitatakse kasarmuid ka perekonnainimeste jaoks, nii et igas kasarmus on osa ruume nähtud ette perekonnaga ametnikkudele. Peale palga saavad politseinikud prii varustuse, vanusetasu, korteriraha, perekonnaabiraha ja tasuta arstiabi. Ainult haigemajades ja sanatooriumides viibimise eest tuleb ametnikkudel osaliselt katta kulusid omast taskust, kui haigus pole saadud teenistuskohuste täitmisel. Kuna harilikke riigi ametnikke pensionile lastakse alles peale 35 a. teenistuse, võivad politseinikud samuti nagu sõjaväelasedki pensionile minna peale 27½ a. teenistuse. Pensioni võib saada peale 60. eluaasta. Kui politseinik on õnnetu juhtumise tagajärjel ametkohuste täitmisel surma saanud või vigastatud, makstakse peale vastava pensioni ühekordse toetusena 2 aasta palk — esimesel juhtumisel tema perekonnale, teisel — temale. Kui politseinik on liig vana ja selle tõttu enam politseiteenistusse ei kõlba, on temal eesõigus saada kohta riigi- või omavalitsusasutustes, samuti asutustes, mis saavad riiklist toetust (sama kord maksab ka sõjaväeliste suhtes). Ohvitserid saavad mundri asemel mundriraha.

Politseikoole on: Varssavis üks politsei ohvitseridele ja peaaegu igas vojevodkonnas üks allohvitseridele. Praegu on politseikoolide ümberkorraldamine käsil: tahetakse seniste allohvitseride koolide asemel luua üle riigi kolm kooli, et ühtlustada õppust. Kuu aja eest lõpetasid erilise instruksiooni kursuse, mis kestis vahetpidamata 11 kuud, 90 ohvitseri — neid mõeldakse kasutada õpetajatena uutes allohvitseride koolides. Koolid alluvad kõik otsekohe pealkomandole Varssavis.

Kolmandaks Poola politsei iseäralduseks on määratu suured distsiplinaar-karistused. Sarnaste karistustena tunneb uus politseikorraldus: allohvitseride ja kordnikkude jaoks — noomituse, aresti 1 kuni 7 päevani, aukraadis alandamise ühe aukraadi võrra, teenistusest vabastamise ja teenistusest jäädavalt väljaheitmise; ohvitseride jaoks — märkuse, noomituse, koduse aresti või aresti peavahis 1 kuni 14 päevani, teenistusest vabastamise ja sellest jäädavalt väljaheitmise. Teenistusest vabastamine on te-

gelikult võrdne sunduslikule pensionile saatmisele, kuna väljaheitmise teenistusest on ühenduses pensioni õiguse kaotamisega ja riigiteenistusest jäädavalt eemaldamisega. Ainult ohvitseridel on distsiplinaarselt karistamise õigus; aukraadis alandamine võib ette võetud saada ainult vojevodkonna komandantide ja kõrgemate ülemuste poolt; teenistusest vabastamine võib sündida ainult peakomando ülema ja siseministri poolt ja väljaheitmise teenistusest — ainult siseministri käsul. Rängemate karistuste korradel vaatab siin asja läbi eriline komisjon, kes oma arvamise ette kannab vastavale ülemusele, viimane ei ole aga selle arvamisega seotud. Apellatsioonidistiplinaar-karistuse peale ei ole. Kui tulevad ilmsiks uued asjaolud, võib karistatu paluda asja uuesti läbivaatamist, läbivaatamine sünnib sama ülemuse poolt, kes määras distsiplinaar-karistuse. Administratiivasutustel ja kohtuvõimudel, kellele politsei allub teatud piirini, distsiplinaarselt karistamise õigust ei ole. Tähen-datud võimud võivad küll mingisuguse väärtuse ilmsikstulekul politseiametnikku ajutiselt teenistusest tagandada, sellest viibimata politseiametniku otsekohele ülemusele teatades; viimane on sel puhul kohustat. otsekohe juurdl. algama ja asja igakülgselt uurimisele võtma. Mõnede süütegude kordasaatmise puhul karistatakse politseinikke raskemalt kui harilikke kodanikke ja teisi riigiametnikke — need on kõik süüteod, mis ühenduses teenistuskohuste täitmisega, nagu näiteks, ülemuse haavamine, teenistusest põhjuse ta puudumine jne. Sarnaste süütegude harutamine allub juba rahukogule. politseiniku võib aga selles nii öelda kõvendatud korras vastutusele võtta ainult oma politseilise ülemuse algatusel.

Tehniliselt on politsei juba hästi varustatud. Linnades kannavad postikordnikud tääke ja revolvreid, maal püsse. Politsei kasutada on raadio, paljud autod, politseikoerad jne. Viimase aja saavutusi on auto, mis varustatud kuulipildujatega ja väljatelefoniparaatidega, nii et politseil on võimalik igalt poolt ühendust saada, kus on olemas telefoniliinid. Sarnaseid autosid tarvitatakse suuremalt osalt ida piiril, kus suured metsad ja kus kuritegevus, eriti röövimine ja ka tapmine kaunis levinud. Politseikoertest peetakse siin palju lugu; Posenis asub suur polit-

seikool koerte jaoks ja samuti politseinikude jaoks, kes peavad õppima koertega ümber käima.

Isik, kes tahab astuda politsei teenistusse, peab vastama järgmistele nõuetele: ta peab olema vähemalt 21 a. vana ja mitte üle 35 a., peab kehaliselt ja vaimliselt olema terve, peab olema Poola kodanik, riigikeelt valdama sõnas ja kirjas, tal peab olema vähemalt nelja algkooli klassi haridus. Peale selle peab tema olema reserv-sõjaväelane. Ohvitseridelt nõutakse keskkooli haridust. Ohvitserideks võetakse ainult reserv-ohvitseri, kuid tegelikkudel politseinikkudel — allohvitseridel — on võimalus avanseerida ja saada ohvitserideks.

Poola politsei aukraadid on järgmised: Ohvitseridele — kindral-inspektor (peakomando ülem), üleminspektor, inspektor, alaminspektor, ülemkomissar, komissar, alamkomissar, aspirant. Viimane aukraad on samuti tegeliku politsei-ohvitseri aukraad ja ei tähenda mingisugust kandidaati. Need on aukraadid, mis enam-vähem ühenduses ametkohtadega, kuid ei tarvitse seda olla. Allohvitseride aukraadid on: vanem juhataja, juhataja, vanem kordnik ja kordnik. Samad aukraadid maksavad ka kriminaalpolitseis, ühe sõnaga terves politseis. Muidugi on politseis ka isikuid, kes aukraade ei saa — need on puht tsiviilametnikud kantseleitööde jaoks.

Varssavis eneses pannakse viimasel ajal erilist rõhku ka liikumispolitseile. Praegu on siin registreeritud 1000 vooimehe ja 3000 auto ümber; peale selle liigub südalinnas palju tramme, nii et tänavaliikumine mõnes kohas (näiteks peavaksali juures) on teataval tundidel väga elav ja nõuab kindlat juhtimist. Kõige käidavamal kohal — Marshali tänava ja Jeruusalema puiestee nurgale — on asetatud väikene liikumise torn, kus seisab politseinik ja liikumist juhib (päeval signaalide, öhtul tulede ja signaalide abil). Postid Varssavi tänavatel on enamalt jaolt kõik liikuvad, kusjuures politseinik ei liigu tänava keskel, vaid kõnniteed mööda (samuti nagu, näiteks Berliinis); ainult üksikutel tähtsamatel kohtadel seisavad alalised postid. Palju hoolt kantakse ka ratsapolitsei eest ja siin kõneldatakse, et tema viimasel ajal on tublisti arenenud. Igatahes jätab ratsapolitsei väliselt väga meeldiva mulje: hobused näevad ilusad välja ja mehed on hästi

distsiplineeritud, viisakad ja nägusad. Ratsapolitseisse võetakse ainult reserv-ratsaväelasi; viimastel rahvusvahelistel ratsasõidu võistlustel tuli neljandale kohale keegi ratsapolitsei eskadroni ülematest, mis näitab, et politsei seisab aja kõrgusel, kui arvesse võtta poola ratsaväe ilmakuulsust ratsutamises.

Hiljuti asutati eriline rist, mis annetakse politseinikkudele vahvuse eest. Seda risti võib saada üldse neli korda; ristikandja saab surmani aastas 200 slotti toetusraha, s. o. üle 80 meie krooni.

Sporti on viimasel ajal hakatud suure hoolega arendama; on peetud rida üleriiklikke võistlusi, on peetud ka võistlusi teiste riikide politseidega (näit. jalgpallivõistlus Danzigi politseiga ja Ungari politseimeeskonnaga). Suurt rõhku pannakse talvel suusatamisele, mis arusaadav, kui arvesse võtta, et mitmes kohas on piiriäärne maa mägine, tihti kaetud metsaga, kus talvel võib liikuda ainult suuskadel.

Vahekord publikuga ja eriti ka sõjaväega on väga hea. Üldse peab ütleva, et Poolas vaadatakse riigiametniku peale väga heatahtlikult — pole ka ime, sest Poola on ju vana riik, mis küll likvideeriti kord suuremate naabrite poolt, mis aga püsis iga poolaka südames raugemata edasi. Uuesti oma riiki korraldades, vaatavad poolakad oma ametniku kui jõu peale, kes aitab seda riiki organiseerida ja igapidi kindlustada.

Raskusi sünnitab politseile kui ka kohtutele, administratiiv-võimudele ja üldisele riigielule poola seaduse mitmekesisus. Ei tohi unustada, et praegune Poola koosneb kolme riigi maa-alast: Vene, Saksa ja Austria omadest, kus igalpool maksid oma seadused. Kõige täbaram on vist lugu tsiviilseadusega. Poolas maksavad — saksa tsiviilseadus, austria tsiviilseadus, Napoleoni kodeks ja vene 10 kõide (idapoolsetes maakondades). Kuna uue, ühtlase tsiviilseaduse väljatöötamine kahtlemata nõuab veel mitu head aastat, on terve rida teisi seadusi juba muudetud. Nii võeti hiljuti vastu uus chitusseadus, mis sisaldab 422 paragrahvi ja mille § 418 on pühendatud nende seaduste üleslugemisele, mis uue seadusega jõu kaotavad: neid on tervelt 22! Tähtsaim seadus (ka politseile), mis vastu võetud ühtlasena tervele riigile, on kahtlemata kriminaal-kohtupidamise seadus, mis hakkab maksma 1. juulist

1929. a. Teiste politseile tähtsamate uute, ühtlaste seaduste hulka kuuluvad: administratiivasutuste organisatsiooni seadus, kohtute organisatsiooni seadus, liikumise määrus (tänavatel ja maanteedel), administratiivsete karistuste seadus (administratiivkorras võib politsei üleastumiste eest, mis endaga toovad kaasa aresti kuni 2 nädalani, karistada otsekohe üleastujaid; edasi kaevata võib rahukogule ja kassatsiooni korras kõrgemale kohtule), õhuliikumise seadus (mille alusel ka eraisikud võivad lennukeid osta ja pidada, mitte ainult seltsid erikontsessiooni põhjal), möllimise seadus (mis vastab meie uue liikumise ja elukoha muutmise seaduseelnõule), sõjariistade tarvitamise seadus politsei ja piirivalve poolt (politseinik ja piirivalvur peavad enne laskmist kaks korda põgenejat hoiatama: ei jää see seisma, võib otsekohe tema pihata tule avada), salakuulamise seadus (mille põhjal mõistetakse salakuulamise eest sõjaajal surma ja rahuajal vangi kuni eluaegse sunnitööni), metsaseadus, muinsuste kaitse seadus, väljarändamise seadus, sõjaseisukorra seadus jne. ja seadus, mille järgi võib kohus, määrates karistusena ülesastumiste eest aresti kuni 2 nädalani, seda aresti ümber arvata kodusse arestiks. Isik ei tohi oma korterist selle aja jooksul lahkuda ja politseil on õigus alati, nii öösel kui päeval, kontrollida, kas isik viibib kodus.

Lõpuks veel paar sõna piirivalvest. Piirivalve on Poolas organiseeritud kaht

viisi: Vene ja Leedu piiril seisab puhtsõjaväelisel organiseeritud piirivalve, mis allub nagu meilgi siseministrile. Üldine kord on samasugune nagu sõjaväeski, varustuse annab täielikult sõjaministeerium. Seal teenivad nii ajateenijad (peale 1½ a. teenistust, mitte varem), kui ka üleajateenijad. Ohvitseri paigutatakse piirivalvesse sõjaväest, kusjuures sõjavägi on kohustatud andma piirivalvesse parimaid ohvitseri: iga ülemus, kes saadab piirivalvesse oma väeosast ohvitseri, on isiklikult vastutav ohvitseri tubliduse eest. Ohvitseri komandeeritakse piirivalvesse nelja aasta peale, nad võivad vastavate ülemuste loal sinna ka pikemaks ajaks jääda, kuid harilik käik on nii: 4 aastat piirivalves, siis jälle vähemalt kaks aastat sõjaväes (samal kohal nagu piirivalveski), siis — kui võimalik — uuesti piirivalves. Tung piirivalvesse olevat väga suur: see on arusaadav, piirivalve ohvitseride palk on 33 % kõrgem kui vastavate teiste ohvitseride palk. See kord seati sisse kolme aasta eest. Selle ajani oli piiril politsei, mis aga osutus igapidi ebapraktiliseks, s. o. Poola käis juba paari aasta eest seda rada, mida praegu käib Läti-Saksa, Rumeenia, Tšehho-Slovakkia piiril seisab tolli-piirivalve alluvusega rahaministrile. Mundri jne. annab jällegi sõjaministeerium, juhiks on kindral, kuid otsekoheks ülemuseks on, nagu öeldud, rahaminister.

Miks sarnane vahe?

Teatavati on kriminaal- ja poliitilise politsei ametnikud õigustatud sõitma maksuta riigiraudteel igas klassis. See on tingitud sellest, et võimaldada nende ametkondade ametnikkudele nende tegevuse alal kiiremat ja edukamat kuritegude või kuritegudes kahtlustatud isikute jälgimist. Miskipärast on aga jäetud välispol. ametnikud sellest soodustusest ilma, kuigi ka välispolitsei ametnikkudel (kontstaablitest alates) õige tihti igasuguste kuritegude ja kurjategijate jälgimist tuleb toimida. Iseäranis tihti tuleb seda ette kohtades, kus puuduvad eris. o. kriminaal- ja poliitilise politsei ametnikud — maal ja alevites.

On küllalt kallis lõbu oma algatusel

oma raha eest kurjateg. taga ajama minna või mõnd raskes kuriteos süüdistatavat tagaotsitavat tabada; seni aga, kui sellest saab teatada lähemale politseiasutusele ehk eripolitseile ja kuni sealt ametnik ilmub kohale, on tagaotsitav kadunud juba ammu silmapiirilt. Õige tihti on ka nii, et jälgitav on jälgivale ametnikule tuntud ja viimasel on hulga kergem teda tabada kui teisel ametnikul, kes jälgitavat ei tunne, kellele aga jälgimine piiratud liikumise tõttu tuleb üle anda. See oleks nii öelda puht-ametala-line pahe, mis halvab edukat võitlust kuritegevuse vastu.

Peale selle on välispolitsei ametnikud, eriti abikomissarid ja konstaablid,

ka ametisõidu puhul halvemas seisukorras kui teised võrdsed ametnikud. Nii on abikomissarid ja konstaablid R T. Nr. 54—27. a. avaldatud „Riigiteen. ametisõitude tasu seaduse muutmise seaduse“ põhjal IV ja V järku arvatud, s. o. neile makstakse tasu ametisõitude puhul raudteel kolmanda klassi tariifi järgi, kuna enne seda teise klassi tariifi järgi tasuti. Sellega on eripolitseide alamametnikud, kasutades oma ametalalist soodustust, ametisõitude puhul palju paremas seisukorras kui välispolitsei abikomissarid ja konstaablid, rääkimata sõjaväes teenivatest ohvitseridest ja ülealajateenijatest allohvitseridest, kellel on iga sõidu puhul ja igas klassis 50%-line hinnaalan-

dus, kuigi nende palk võrdub välispolitsei ametnikkude palgale ja arvata võib, et neil liikumise järgi suuremat tarvidust ei ole kui välispolitsei ametnikkudel. Miks sarnane vahe?

Praeguse olukorra juures on välispolitsei ametnikkude liikumine väga piiratud ja see on suureks miinuseks teenistuse edule. Ka on tunne, et neid on alahinnatud. Oleks soovitatav, et need, kellest see oleneb, võtaks asja revideerimisele ja võimaldaksid välispolitsei ametnikkudele, vähemalt konstaablilt alates, samad soodustused, millised eripolitseinikkudel. Kahju ei tooks see mitte, küll aga kasu.

Konstaabel H. R.

Tuletõrje valvekorra ülesannetest.

Minu seletuse kohta „E. Politseilehe“ Nr. 9. tuletõrje valvekorras teatrites, kinodes jne. tähendab E. B. sama lehe Nr. 14/15., et tuletõrje seaduse § 1. põhjal asutatakse tuletõrjed tulekustutamiseks ja abiandmiseks tuleõnnetuste puhul ja kinnitab veel kord, et tuletõrje valvekorra kinodesse määratakse ainult selleks, et „hoida ära suuremaid kahjusid ja esimeseks astuda samme tulele piiride rajamiseks“, ja et valvekorral ei ole õigust korraldusi teha puuduste kõrvaldamiseks tuleõnnetuste ärahoidmiseks.

Tuletõrje seaduse § 6. põhjal tegutsevad vabatahtlikud tuletõrjeühingud seaduslikus korras registreeritud põhikirjade järgi, mis normaalpõhikirjale vastavalt kokku seadud, ja selle siseministri poolt kinnitatud normaalpõhikirja § 1. on öeldud, et tuletõrje ühingute ülesandeks on muu seas üldse kõikide abinõude tarvitusele võtmine tuleõnnetuste ärahoidmiseks ja nende vastu võitlemiseks.

Minu arusaamise järele on tuletõrje ülesanded tema kohused, olgugi vabatahtlikult enda peale võetud, ja seega ei ole ma tahtnud tuletõrjele mingisuguseid uusi kohuseid peale panna, nagu hr. E. B. arvab, vaid rõhutasin ainult, et tuleõnnetuste ärahoidmiseks teatrites, kinodes jne. tuleb enne etendust järele vaadata, kas kõik tulekustutamise abinõud korras ja maksvad määrused täidetud.

Ei saa endale ette kujutada, et tuletõrjuja, olles määratud valvekorras teatris või kinos, peab rahulikult pealt vaa-

tama, kuidas seal tulega hooletumalt ümber käiakse (suitsetatakse seal, kus keelatud, visatakse põlevaid tikku- või paberossiotsi maha jne.) ja peab ainult ootama momenti, millal kahjutuli tekib, et alles siis tegevusesse astuda, ehkki ta teab, et tulega ühes võib ka tekkida paanika, mistõttu rohkem inimesi võib hukkuda kui tule läbi.

Edasi tähendab hr. E. B. minu kohta: püüdku autor korraldusi tegema minna tuleõnnetuste ärahoidmiseks või selgitustööks, siis saab ta ebaviisaka vastuse, ja missuguse au osaliseks saaks ta aga, kui ta seda mõnes tööstusettevõttes katsub teha. — Võin öelda, olen seda mitmed aastad ja mitmes kohas teinud ja igalpool on minu seletusi tähelepanelikult kuulatud, sest iga asutuse omanik võib olla ainult tänulik, kui temale juhatust antakse, kuidas kaitsta ennast kahjude eest. Vastuvõtmine ripub sellest ära, kuidas korraldusetegija astub üles, ja kui ka peaks juhtuma, et valearusaamise tõttu ebaviisakalt vastatakse, siis peab ka sellest saama üle. Saavad ka tuletõrjujad vahest tulekahjudel töötades sõnu kuulda, mis neile armsad pole, kuid selle peale vaatamata jätkavad nad oma ennatsalgavat tööd, ilma et politseid mõtlekski tülitada.

Hr. E. B. arvab, et tuletõrjujatele pole kohuseks tehtud töötada tuleõnnetuste ärahoidmiseks, see on selgitustööd teha (vaata normaalpõhikirja § 1.), kuid lisab juure, et seda siiski tehakse va-

bal ajal. Võin juure lisada, et selgitustööd tehakse mõnes ühinguis laialdasel alusel ja sel on olnud häid tagajärgi. Kõik tuletõrjeühingud täidavad oma kohuseid, niihästi harjutustel, tulekahjudel jne. omal vabal ajal, see tähendab, nad võtavad selleks aega ka oma kõige kiirema töö juures ja teevad seda ilma mis-

ki tasu või tänu ootamata, ainult ligimese armastusest.

Selgitustööd tuleõnnetuste ärahoidmiseks ja tule vastu võitlemiseks on tehtud Tuletõrje Liidu korraldusel lendlehtede kaudu, tuletõrje kursustel, kirikutel, koolides ja koosolekutel ja jätkatakse seda tööd järjekindlalt. A. P.

Seltskonna kasvatus üks politsei ülesannetest.

Eesti seltskond elab praegu üle murrang-ajajärku. Meie ei või veel kiidelda, et oleksime jõudnud kasvatatud seltskonnani. Eriti võib öelda seda maa kohta. Ei ole palju enesevalitsust ega korrektsust. Raamist väljaviiv on aga „väsinud” kodanikkude tegu ja väljendus sõnades. Selle kaudu väljendub ka inimese sisemine ilm. Ja kahjuks peame endile selle sisemise ilma alal tegema suuri etteheiteid. Oleksime nagu vastolus endaga ja ümbruskonnaga. Ei oska tabada enesehinnangu seisukohalt olukorda: peaks nagu keegi olema, kes vaos hoiab ja juhib. Kuid nende vaoshoitud vastu ei ole kuigi tänulik. Päritolu Venest ja selle ajajärgust!

Tõsi, meie peame ka halva kõrval tunnistama head ja see on püüe. Meie politseipere on suutnud luua oma ümber niisuguse olukorra, kus viisakusega murtakse inimeste brutaalsus. Parane mine on aga visa.

Jälgige maal hoolega rahva eluavaldu, eriti vaba aja möödasaatmist, pidusid, olenguid jne. Teie näete, et alkohol selles ringis on lõviosa endale võtnud ja inimeste avaldused on muutunud väljakannatamatuks. Tihti peale on pool peosaali poolväsinud inimesi täis. Isegi rohkem on korrariikkumisi kui varem. See on osalt seletatav sellega, et maa sool tuimaks on läinud ja elu korraldamises on juhtide otsimise ajajärk. Selletõttu on koosolemised ja peod muutunud alaväärtuslisemateks, mida tõendavad politsei arhiivides leiduvad ettekantavate näidendite pealkirjad.

Sellest on järeldus — on kobamine ja otsimine ning sellega käib kaasas ka korra langus. Esijärjekorras peaksime, muidugi, kõike tegema, et maa koosolemised ja peod muutuksid korralikuks, milleks tarvis kaasa tõmmata, virgutada endisele tegevusele maal asuvat haritlas-

konda. Kuid samal ajal peame ka kasvatama hakkama teisest küljest. Peame kodanikkudelt nõudma kõva korda ja head ülalpidamist. Kaudne kasvatus mõjub pikaldaselt ja ei taga kunagi seda, mis on maksma pannud loodud kord.

Meil on ette tulnud juhuseid, ja viimasel ajal väga sageli, kus politseinik maa peol on saanud ise peksta, või kus ta pole suutnud korda jalule seada, mille tagajärjel on halvatud terve ettevõtte. Ajalehtede toimetused on üle külvatud maapidude kirjeldustega, kus muust ei kõnelda kui joomisest ja kaklemisest või mingisugustest korrariikkumistest, et saalis ettekannete ajal midagi kuulda pole olnud. Kõik see kokkuvõttes on tunnistuseks, et midagi peab ette võtma, et meil seltskonna kasvatamiseks midagi tuleb ära teha ka võimu abil.

Minul on väga selge ülevaade sellest, et kohalikud politseiametnikud kohtadel on kodanikkudega väga heas vahekorras. See on terve nähtus, mis peab püsima jääma. Ka see, et politseinikud võtavad osa agaralt seltskondlikust tööst. Arusaadav siis ka inimlikust seisukohast, et nii erilist tahtejõudu ka pahede vastu üles näidata ei taheta, ehk õigem — nagu heaga katsutakse korda luua. Aga ega igalpool heaga saa. Igaüks ei tunne puht-hingelisest küljest heaga kasvatuslele kaasa. Tema peale saab teisiti ja palju tagajärjeriikkamalt mõjuda kurjusega.

Kõige selle juures ei saa öelda, et terve seltskond oleks halb ja nõuaks karmi kätt. Mitte sugugi! Aga vähesed halvavad rikuvad hea seltskonna päriselt ära. Mul on juhus olnud jälgida mitme valla seltskondlikku elu, ja seda puht-uurimise seisukohalt. Olen näinud, et üksikud, kes ei ole eluajal olnud korraarmastajad, endid igalpool energiliselt liigutavad, ja seega enda poolt ja vastu

seltskonnast inimesi välja on kutsunud. On tekkinud vaenulikud pooled ja mõistlikumad ei liigu enam kodudest. On see-ga isoleeritud. Jäävad valitsema peas-jalikult rikutud jõud ja seltskondlik elu võtab varjusurma kuju.

Nüüd oleks tarvis energiliselt tegut-seda seltskonna kasvatuse alal, selleks kasutades kõiki võimalikke abinõusid.

Politseil on siin väga suur ülesanne täita. Kui nemad hakkavad energiliselt tegutsema ja valju korra panevad maks-ma, on kindel, et mõistlik osa seltskon-nast aitab neile kaasa.

Sellega ühtlasi luuakse ka üldine mee-leolu, et praegu valitsev seisukord on hukkamõistmist leidnud ja sellest püü-

takse vabaneda. Vastasel korral ei oska aga üks osa seltskonnast teist vaadet endale ette kujutada ja arvab, et see-sugune seisukord, milles nemad tegutse-vad, ongi see kõige normaalsem. Küll hakkavad liikuma seltskonnas siis ka teised inimesed ja järk-järgult võtab arenenud seltskond juhtimise täielikult oma kätte, ning passiivsus kaob.

Seltskonna kasvatamise küsimus on niivõrd suure tähtsusega, aga ühtlasi ka raskustega seotud ülesanne. Siin ei saa üksikud midagi teha, vaid kõiki on tar-vis kaasa tõmmata ja tööle virgutada. Ka politsei alal teenivaid kodanikke.

Praeguse seisukorra tõsiduse puhul energiliselt tööle!
P.

Sport.

Teatejooks politseikooli ja prefektuuri meeskondade vahel.

Pühapäeval, 13. skp., peeti võistlus ümber Tallinna linna teatejooksus polit-seikooli ja Tallinna-Harju prefektuuri va-hel, mille algus ja lõpp oli E. s. s. „Kalevi“ aias.

Moodunud aastal loikas voiduloorbere politseikool. Tänavu aga naeratas õnn prefektuuri innukale meeskonnale, kes üm-ber linna teatejooksus kaunilt uue rekordi püstitas, millega meeskond on parim kodu-maal.

Prefektuuri meeskond koosnes jooksu järjekorras järgmiselt: Villo, Teearu, Steinberg, Laupmann, Läll, Luik, Ross-mann, Pupart, Sihv ja Tiisfeldt.

Politseikool: Torbek, Meltsas, Amor, Rinne, Pahka, Himmelreich, Laurson, Kirsh-berg, Reinberg ja Tann.

Meeskondi tervitasid politseidirektor Reiman, abidirektor Sooman ja Tallinna-Harju prefekt Rotenbork.

Jooks oli kõigiti hoogne, kusjuures maa 10×500 meetr. kaeti vaheldumisi, nii et kord esimene oli prefektuur ja siis jällegi politseikool, mis selgelt tugevat konkuren-tsi tõestab. Iseäranis hoogne oli vii-mane 500 meetrit, kus algul politseikooli abikomissar Tann ees jooksu vedas, tema kannul prefektuuri abikomissar Tiisfeldt

oli ja eelmisest ette esirinda rühkis, kes ka finishi läbistas, püstitades in vivat pre-fektuurile uue politsei rekordi ajaga 11 min. 51 sek. Teisena tuli abikomissar Tann, märkides politseikoolile hea taga-järje 11 min. 55,3 sek. Kolmandale ja neljandale kohale tuli politseikooli 2. ja 3. meeskond.

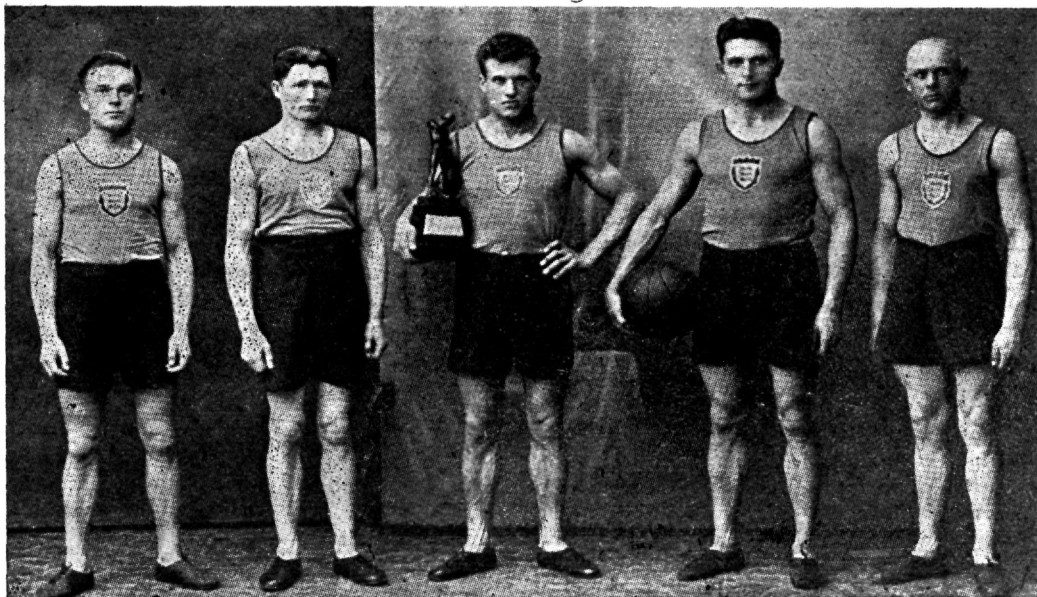
Politseikooli meeskonna kohta peab tä-hendama, et seal peale abikomissari Tanni ja kasvandiku Laursoni kõik algajad on — „toores“ materjal. Vaatamata sellele on politseikooli osav ja anderikas spordiins-truktor hra Ed. Klumberg võrdlemisi lüh-hikese ajaga noori matatoore „produtsee-rinud“ ja neid õpetanud käesoleva tänu-rikka tasapinnani.

Prefektuuri meeskonnas on olnud kõik eranditult varem kooli kasvandikud. Rida on neid, kes eelmisel aastal teatejooksus politseikooli lipu viisid võidule, kuid täna-vu võidu prefektuurile märkisid.

Oluliselt on tegelik analüüs säärane, kuid üldsusele on viimane võistlus veel kord kriipsutanud alla, kui hinnaline on politseiametniku füüsiline arenemine.

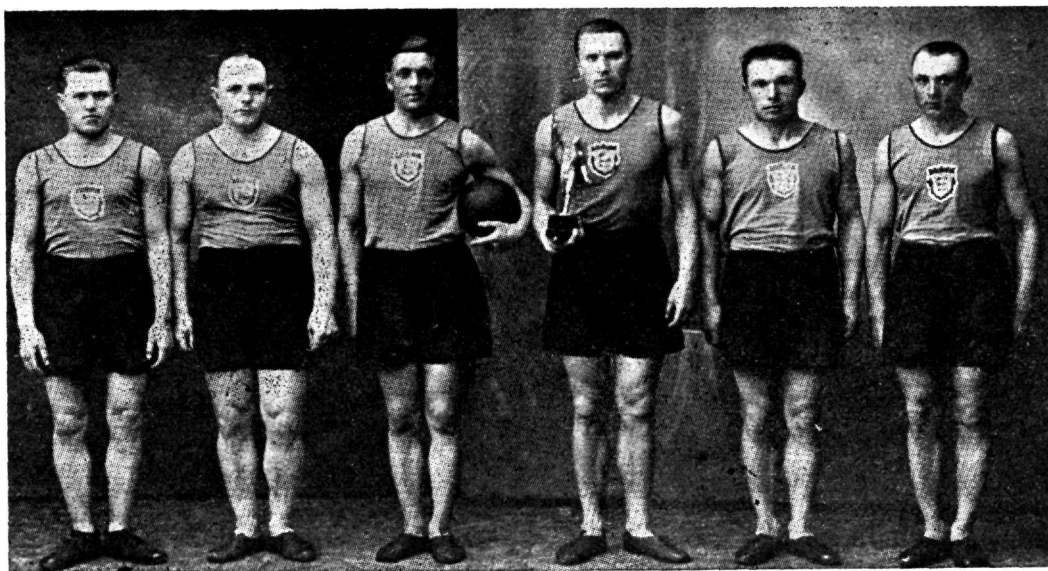
Lõpuks jagati auhindu, kusjuures rän-dava hõbekarika sai seks korraks prefek-tuur.

Tallinna-Harju prefektuuri meistermeeskond korvpallis.

II jsk. meeskond: Repnau, Abel, Pupart, Teearu, Kivistik. (Vaata „E. P.“ nr. 18/19.)

Tallinna-Harju prefektuuri meistermeeskond võrkpallis.

Sad. jsk. meeskond: Kreem, Hendriks, Tammik, Steinberg, Andrejev, Noor. (Vaata „E. P.“ nr. 18/19.)

Ametlik osa.

Raudteepolitsei komissari käsukiri

7. maist s. a. nr. 6.

Tallinna jaoskonna Tamsalu rajooni konstaabel Aleksander Sulgi kiire ja otsustava tegevuse tõttu läks temal korda 30. aprillil s. a. Kiltsi jaamas tabada mitmekordset raudteevarast Mihkel Johani p. Geidet, kes samal kuupäeval liikuva rongi nr. 4 peal toime pani ühe naisreisija sumadani varguse. Ka läks korda varastatud sumadani ühes selles olevate asjadega vargalt kätte saada.

Pannes tähele, et varga tabamine sündis öösisel ajal ja et konstaabel Sulgil tuli selleks sõita Tamsalust, kus ta vargusest teate sai, Kiltsi jaama, mis kõik sündis kõigest 15 minuti vältusel, avaldatakse teenistuse nimel konstaabel Sulgile tema äärmiselt kiire otsustamise ja energiliste sammude astumise eest kiitust.

Käsukiri 11. maist s. a. nr. 33 sise-ministeeriumile.

Petseri jaoskonna politseiabikomissar Petserimaal Boris Nykänen on kinnitatud politseikooli komissariks, arvates 15. maist s. a.

Avaldatakse teadmiseks vabariigi valitsuse otsus 4. maist s. a. (prot. nr. 45 p. III-1):

Arvesse võttes, et Võru jaoskonna politseikomissar Rudolf Simm on 30 aastat riigi- ja omavalitsuse teenistuses olnud ning selle aja jooksul oma kohuseid eeskujulikult täitnud, määrata politseikomissar Rudolf Simm'ile kauaaegse hoolsa ja eeskujuliku teenistuse eest rahalist autasu kolme kuu palga suuruses — 510 krooni.

Avaldatakse teadmiseks vabariigi valitsuse otsus 4. maist s. a. (prot. nr. 45 p. III-2):

Arvesse võttes, et 5. jaoskonna politseikomissar Tallinnas Hans Eller on 35 aastat riigiteenistuses olnud ning selle aja jooksul oma kohuseid eeskujulikult täitnud, määrata politseikomissar Hans Elleriile kauaaegse hoolsa ja eeskujuliku teenistuse eest rahalist autasu kolme kuu palga suuruses — 450 krooni.

Piirivalve valitsuse ülema käsukiri

11. maist s. a. nr. 68.

Tallinna jaoskonna spordiklubi poolt 25. märtsil s. a. korraldatud laskevõistluste tulemused olid järgmised:

Püssidest (150 meetri peale) laskmisel tuli 1. kohale (81 silmaga) Tallinna jaoskonna Tallinna rajooni kordoni ülem vanem-allohvitser Julius Karp, sai auhinnaks — hõbe bokaali; 2. kohale (74 silmaga) Jägala-Jõesuu rajooni valvur vanem allohvitser Arnold Hoppe, sai auhinnaks hõbe kreemilusika; 3. kohale (54 silmaga) Tallinna rajooni kordoni ülem veltveebel Edmund Feldt, sai auhinnaks hõbe paberinoa.

Revolvritest (25 meetri p.) laskmisel tuli 1. kohale (63 silmaga) Tallinna rajooni kordoni ülem noorem-allohvitser Otomar Priinken, sai auhinnaks hõbe peekri; 2. kohale (59 silmaga) Jägala-Jõesuu rajooni valvur vanem-allohvitser Arnold Hoppe, sai auhinnaks hõbe dessertlusika; 3. kohale (48 silmaga) Tallinna rajooni kordoni ülem vanem-allohvitser Julius Karp, sai auhinnaks hõbe soola-toosi.

Politseidirektori käsukiri 16. maist s. a. Nr. 5.

Johannes Schüts on määratud kriminaalpolitsei agendiks Tallinna, arvates 10. mais s. a.

Kriminaalpolitsei agendid Tallinnas Paul Kompus ja Aleksander Sööt on kinnitatud van. agentideks, mõlemad arvates 1. maist s. a.

Võru-Petseri abiprefektuuri konstaabel Jakob Voog on paigutatud ümber omal palvel Võru-Petseri prefektuuri koosseisu, arvates 1. juulist s. a.

Tartu-Valga prefektuuri konstaabel Hans Sims on paigutatud ümber omal palvel Võru-Petseri prefektuuri koosseisu, arvates 20. maist s. a.

Tallinna-Harju prefektuuri konstaabel Hugo Söster on vabastatud ametist oma palvel, arvates 7. maist s. a.

Jõhvi vabatahtliku tuletõrje ühingu on politsei peavalitsuse poolt 4. mail s. a. lubatud 26. augustil s. a. rahalist loteriid 5000 kr. väärtuses toime panna tulekustutusabinõude muretsemiseks.

Piletite arv 10.000 ä 50 senti. Võite on: 1 võit — 500 kr., 1 — 250 kr., 1 — 150 kr., 1 — 100 kr., 1 — 50 kr., 6 — ä 10 kr. ja 90 — ä 1 kroon, kogusummas 101 võitu 1200 kr. väärtuses.

Piletite müük on lubatud ainul Viru maakonnas.

Vabariigi valitsuse otsusega 4. maist s. a. on lubatud:

kaitseliidu keskjuhatusese rahalist loteriid 100.000 krooni väärtuses toime panna 31. detsembril 1928. a. ehk 1. novembril 1928. a., kui piletid viimaseks tähtpäevaks müüdüd.

Piletite arv 100.000, pileti hind á 1 kr., ½ piletit 50 senti. Võite on: 1 võit — 10.000 kr., 1 — 2500 kr., 1 — 1000 kr., 2 — á 500 kr., 3 — á 250 kr., 10 — á 100 kr., 15 — á 50 kr., 50 — á 10 kr., 500 — á 5 kr. ja 2000 — á 2.50 kr., kogusummas 2583 võitu 25.000 kr. väärtuses.

Politsei peavalitsuse poolt on luba antud

Peipsiäärsesse rahvahariduse seltsi „Progressi“ juhatusele rahvamaja ehitamise heaks üleriiklikku korjandust 30 korjanduslehega kuni 1. detsembrini s. a. toime panna.

Politseidirektori määrusega on tühistatud: Tartus Vabaduse tän. nr. 16 elutseva Julius Hansu p. Uibo, Märjamaa vallas elutseva Paul Jaani p. Andresoni laskeriista hoidmise ja kandmise load.

Sangaste vallas elutseva Peeter Rejnu

p. Plukki, Karula vallas elutseva Hans Johani p. Kallioni, Saulepi vallas elutseva Marie Mihkli t. Heinluhti ja Kärla vallas elutseva Aleksander Karli p. Teeni laskeriista load jahipüssi hoidmise ja kandmise osas.

Politsei peavalitsuse poolt on load antud laskeriistade ja laskemoonaga kauplemiseks:

1) Ernst Danieli p. Nassarile Petseris, Kaubareas, maksvusega 5. aprillini 1928. a.; 2) Paul Reinu p. Jürmannile Jõgeva alevis, Suur tän. nr. 8, maksvusega 15. aprillini 1929. a.; 3) Karksi tarvitajate ühisusele Nuia alevikus, maksvusega 27. apr. 1929. a.

Laskeriistade parandamiseks:

1) Kandidus Abeli p. Pikhofile Narvas, VIII Netebergi tän. nr. 13, maksvusega 14. aprillini 1929. a.; 2) August Jüri p. Villemsonile Tõrvas, Veski tän. nr. 15, maksvusega 24. märtsini 1929. a.

Laskemoonaga kauplemiseks:

kaubanduse a.-s. Hüpler ja Ko. Tallinnas, S. Tartu mnt. nr. 45, maksvusega 16. apr. 1929. a.

Küsimusi ja kostmisi.

Nr. 127. Piirivalvur M. Küsimused.

1) Kas on „üleajateenijate teenistusseadlus“ maksev piirivalves teenivate üleajateenijate kordoniülemate ja valvurite kohta ühisel alusel kaitseväge üleajateenijatega?

2) Kas on õigustatud valvuri kohal teeniv piirivalvur üleajateenijate teenistusseadluse § 19 (R. T. nr. 19—28. a.) alusel saama ühekordset lisatasu kolme kuu palga suuruses, kui tema seadluse maksmahakkamise ajaks, s. o. 1. märtsiks 1928. a. on teeninud kolm aastat vahetpidamata piirivalves.

3) Üleajateenijate teenistusseadluse maksmahakkamisega kaotab maksvuse vabariigi valitsuse poolt 30. märtsil 1927. a. vastuvõetud „kaitsevägede palganormide“ lisareeglite § 6. Kas kaotab selle seadluse maksmahakkamisega oma maksvuse ka vabariigi valitsuse otsuse (31. märtsil 1927. a. prot. nr. 36 p. III—2) § 4. p. 3.,

mis käsitleb ühekordse lisatasu maksmist piirivalve üleajateenijatele ja mis seotud atestatsiooniga (Pv. valitsuse ülema ksk. nr. 53 — 27. a.)

Vastused. 1) Üleajateenijate teenistusseadlus (R. T. nr. 19 — 1928. a.) on maksev piirivalves teenivate üleajateenijate kohta niivõrd, kui see on kooskõlas piirivalve kohta maksvate seadlustega ja seadustega.

2) Piirivalve üleajateenijatele makstakse iga 3- ja 10-aastase vahetpidamata teenistuse eest lisatasu vabariigi valitsuse poolt 31. märtsil 1927. a. (prot. nr. 36 p. 2) kinnitatud piirivalve palgamäärade alusel.

3) Üleajateenijate teenistusseadlusega (R. T. nr. 19—1928. a.) ei ole muudetud piirivalve palgamäärade §4 p. 3, mis käsitleb lisatasu maksmist atestatsioonide alusel.

Väljaandja: **Siseministeeriumi administratiiv-ala kirjastus.** Vastutav toimetaja: **E. Maddison.**
Tegev toimetaja: **O. Angelus.**

K u u l u t u s i.

Tunnustatakse maksvusetuks järgmised isikutunnistused:

- Sujetenkova, Olga, v. a. Irboska vallaval. nr. 7168.
- Landõshev, Nikolai, v. a. Irboska vallaval. nr. 1211.
- Nikitina, Akulina, v. a. Irboska vallaval. nr. 5395.
- Ivanova, Maria, v. a. Irboska vallaval. nr. 6399.
- Potjomkina, Aleksandra, v. a. Senno vallaval. nr. 1084.
- Villemson, Peeter Jaani p., v. a. Karula vallaval. 10. 12. 19 a. nr. 117.
- Kolju, Voldemar Johani p., v. a. Tõrva alevivalitsusest 24. 4. 25 a. nr. 402.
- Värnik, Minna Hansu t., v. a. Valga linna pol. ülemalt 31. 12. 19 a. nr. 3579.
- Hendrikson, August Karli p., v. a. Valga maak. pol. ülemalt 15. 5. 22 a. nr. 10963.
- Pettai, Karl Miku p., v. a. Laanemetsa vallaval. 23. 12. 24 a. nr. 134.
- Õim, Jaan Karli p., v. a. Patküla vallaval. 30. 12. 19 a. nr. 935.
- Kangro, Jaan Antoni p., v. a. Laatre vallaval. 20. 4. 21 a. nr. 286.
- Vaher, Mihkel Jaani p., v. a. Sangaste vallaval. 19. 12. 24 a. nr. 150.
- Kruhmin, Alviine Ferdinandi t., v. a. Valga maak. pol. ülemalt 18. 10. 22 a. nr. 278.
- Jaanits, Karl Jaani p., v. a. Valga linna pol. ülemalt 5. 12. 19 a. nr. 1205.
- Rosenfeldt, Karl Andrese p., v. a. Valga maak. pol. ülemalt 22. 4. 25 a. nr. 315.
- Tõnnis, Osvald Friedrichi p., v. a. Petheri vallaval. 3. 6. 25 a. nr. 1196.
- Kiis, Jaan Tõnise p., v. a. Vana-Võidu vallaval. 27. 7. 22 a. nr. 3.
- Taar, Jüri Tõnise p., v. a. Viljandi jsk. politseikomissariilt 19. 11. 27 a. nr. 4389.
- Bakhoff, Jaan Jüri p., v. a. Suure-Jaani alevivalits. 13. 4. 26 a.
- Veldemann, Johanna Jüri t., v. a. Sür-gavere vallaval. 13. 12. 19 a. nr. 197.
- Koorits, Jaak Jaagu p., v. a. Öisu vallaval. 26. 1. 20 a. nr. 339.
- Murik, Peeter Hansu p., v. a. Viljandi maak. pol. linna jsk. ülemalt 6. 6. 25 a. nr. 2075.
- Treff, Jaan Jaani p., v. a. Uue-Kariste vallaval. 8. 5. 20 a. nr. 432.
- Lill, Jaan Juhani p., v. a. Viljandi maak. pol. linna jsk. ülemalt 13. 2. 23 a. nr. 284.
- Teiker, Alice Tõnise t., v. a. Viiratsi vallaval. 21. 12. 19 a. nr. 46.
- Tõkke, Jüri Hansu p., v. a. Olustvere vallaval. 30. 12. 20 a. nr. 886.
- Siil, Ado Ado p., v. a. Taevere vallaval. 17. 8. 27 a. nr. 93.
- Kallak, Mihkel Johani p., v. a. Viljandi linna pol. ülemalt 7. 12. 19 a. nr. 2634.
- Baars, Karl Hansu p., v. a. Viljandi linna pol. ülemalt 31. 12. 19 a. nr. 5934.
- Vingisaar, Jaan Tõnise p., v. a. Sür-gavere vallaval. 13. 4. 26 a. nr. 39.
- Telling, August Jaani p., v. a. Helme vallaval. 30. 12. 19 a. nr. 382.
- Kurrik, Ann Mardi t., v. a. Uue-Võidu vallaval. 3. 1. 20 a. nr. 591.
- Hendrikson, Mart Jaani p., v. a. Vastemõisa vallaval. 21. 1. 20 a. nr. 602.
- Erm, Tõnis Tõnise p., v. a. Viljandi linna pol. ülemalt 11. 10. 20 a. nr. 7273.
- Saar, August Hansu p., v. a. Loodi vallaval. 26. 1. 27 a. nr. 33.
- Soe, Oskar Tanila p., v. a. Rõugu vallaval. 7. 3. 24 a. nr. 21.
- Pärtenson, Anna Marie Kadri t., v. a. Polli vallaval. 18. 12. 19 a. nr. 460.
- Mäik, Theodor Jaagu p., v. a. Vana-Võidu vallaval. 8. 3. 20 a. nr. 444.
- Esseitsmes, Jaan Mihkli p., v. a. Sür-gavere vallaval. 20. 12. 19 a. nr. 489.
- Lapp, Jaan Juhani p., v. a. Puiatu vallaval. 6. 4. 20 a. nr. 427.
- Trump, Anna Andrese t., v. a. Vastemõisa vallaval. 21. 2. 20 a. nr. 851.
- Taul, August Kusta p., v. a. Riidaja vallaval. 27. 1. 20 a. nr. 120.
- Jakob, Juhani Hansu p., v. a. Holstre vallaval. 18. 12. 19 a. nr. 134.
- Puis, Peeter Ado p., v. a. Viljandi linna pol. ülemalt 18. 12. 19 a. nr. 4559.
- Fluss, Jaan Jüri p., v. a. Tarvastu vallaval. 5. 1. 20 a. nr. 545.
- Sild, Anna Hendriku t., v. a. Viljandi linna pol. ülemalt 12. 1. 21 a. nr. 7568.
- Uss, Martin Kaarli p., v. a. Taevere vallaval. 27. 1. 25 a. nr. 33.
- Raal, Herman Hendriku p., v. a. Suislepa vallaval. 15. 4. 20 a. nr. 322.
- Reinberg, Marie Hansu t., v. a. Lasnamäe jsk. politsei abikomissariilt 29. 3. 27 a. nr. 826. (476)

- Tammann, Sofie Hendriku t., v. a. Täevere vallaval. 1919. a.
- Sõber, Juuli Anna t., v. a. Kabala vallaval. 20. 5. 22 a. nr. 67.
- Rang, Elmar Matsi p., v. a. Kaarli vallaval. 18. 4. 22 a. nr. 18.
- Kattler, Herta-Alice Augusti t., v. a. Tallinna linna pol. ülemalt 16. 2. 20 a. nr. 9660. (478)
- Uibo, Karl Robert Arturi p., v. a. Raudtee politsei 1. jsk. ülemalt 2. 9. 22 a. nr. 9588. (479)
- Moik, Juhan Kustase p., v. a. Lasnamäe politsei jaoskonna ülemalt 3. 1. 25 a. nr. 116. (481)
- Emmus, Helene Jaani t., v. a. Tallinna linna politsei 4. jaoskonna ülemalt 16. 10. 20 a. nr. 14532. (483)
- Kreek, Mihail Jakobi p., v. a. Tallinna linna politsei 4. jsk. ülemalt 7. 4. 23 a. nr. 863. (485)
- Kadakas, Mihkel Feodori p., v. a. Narva-Jõesuu alevivalitsus 21. 9. 23 a. nr. 292. (1304)
- Jaanson, Juhan Madise p., v. a. Skarjatina vallaval. 31. 12. 20 a. nr. 596. (2524)
- Villers, Marie Mardi t., v. a. Narva linna pol. ülemalt 8. 12. 19 a. nr. 6178. ((1306)
- Tuuder, Aleksander Mardi p., v. a. Peetri vallaval. 28. 11. 19 a. nr. 63. (713)
- Meits, Karl Hansu p., v. a. Narva-Jõesuu pol. jsk. ülemalt 18. 4. 21 a. nr. 88. (613)
- Kaera, Johannes Joosepi p., v. a. Peetri vallaval. 1920 a. nr. 1201. (714)
- Krautmann, Alide Aleksandri t., v. a. Illuka vallaval. 28. 9. 26 a. nr. 595. (1309)
- Koslovski, Morduch Jalko p., v. a. Narva linna pol. ülemalt 20. 5. 24 a. nr. 613/111762. (1310)
- Puss, Eduard Mihkli p., v. a. Peetri vallaval. 1924. a. nr. 359. (715)
- Sinitsõn, Nikolai Kusma p., v. a. Narva vallaval. 3. 6. 21 a. nr. 1503. (2306)
- Sautin, Mihail Aleksei p., v. a. Vasknarva vallaval. 10. 11. 26 a. nr. 947/267326. (1311)
- Tshischikov, Matrjona Jaani t., v. a. Narva linna pol. ülemalt 20. 9. 23 a. nr. 2521. (1312)
- Akatsiev, Averjan Dimitri p., v. a. Skarjatina vallaval. 15. 5. 24 a. nr. 350. (2527)
- Roots, Julius Siimo p., v. a. Joala vallaval. 26. 10. 19 a. nr. 672. (1004)
- Ivanov, Elisabeth Vladimiri t., v. a. Narva linna pol. ülemalt 14. 12. 19 a. nr. 13097. (1313)
- Kapsta, Herbert Aleksandri p., v. a. Vaabina vallaval. 1924. a. nr. 100. (2611)
- Kekki, Johannes Mihkli p., v. a. Narva linna pol. ülemalt 9. 1. 22 a. nr. 30526. (1315)
- Konga, Roosa Emanueli t., v. a. Narva-Jõesuu alevival. 1922. a. nr. 93. (614)
- Möller, Jaan Joosti p., v. a. Esna vallaval. 23. 3. 20 a. nr. 573. (717)
- Paarits, Mihkel Jaani p., v. a. Narva linna pol. ülemalt 1919 a. nr. 17807. (1317)
- Tuuder, Feliks Jüri p., v. a. Peetri vallaval. 25. 11. 21 a. nr. 1519. (716)
- Belov, Peeter Ilja p., v. a. Kose vallaval. 27. 10. 25 a. nr. 1139. (2407)
- Spirka, Jakob Madise p., v. a. Peetri vallaval. 2. 12. 19 a. nr. 181. (1005)
- Parra, Jaan Gustavi p., v. a. Narva linna pol. ülemalt 11. 2. 23 a. nr. 967. (1318)
- Bokov, Olga Feodosi t., v. a. Kose vallaval. 11. 3. 21 a. nr. 231. (2408)
- Lebedev, Aleksander Ivani p., v. a. Narva vallaval. 12. 5. 26. a. nr. 811. (1319)
- Paulmann, Eva Madise t., v. a. Narva-Jõesuu alevival. 2. 11. 23 a. nr. 334/91128. (1321)
- Teras, August Aleksandri p., v. a. Narva linna pol. ülemalt, 27703. (1322)
- Joja, Anna Karli t., v. a. Narva linna pol. ülemalt 16. 12. 19 a. nr. 11526. (1324)
- Triibmann, Siimo Jüri p., v. a. Peetri vallaval. 26. 3. 20 a. nr. 1107. (718)
- Stulov, Andrei Sinovi p., Rakvere jsk. politseikomissariilt. (2309)
- Russakov, Leonti Vassili p., v. a. Kose vallaval. 17. 12. 20 a. nr. 141. (2409)
- Sternhof, Viktor Rudolfi p. (909)
- Vetrov, Ivan Haritoni p., v. a. Narva-Jõesuu pol. jsk. ülemalt. (518)
- Prenner, Jüri Gustavi p., v. a. Vaivara vallaval. 11. 1. 21 a. nr. 1304. (910)
- Tasso, Oskar, v. a. Meremäe vallaval. 11. 8. 24 a. nr. 453. (4724)
- Krupenin, Mihail, v. a. Raudteepolitsei ülemalt 25. 1. 20 a. nr. 7063. (4725)
- Konstantinov, Ivan, v. a. Laura vallaval. 20. 1. 26 a. nr. 44. (4726)
- Mahno, Peeter, v. a. Petseri vallaval. 2. 3. 20 a. nr. 17/15. (4727)

- Tschuhonkova, Natalja, v. a. Petseri linna pol. ülemalt 3. 7. 20 a. nr. 1063. (4728)
- Tähtjärv, Timofei, v. a. Meremäe vallaval. 25. 1. 24 a. nr. 99. (4730)
- Kasuk, Johan, v. a. Orava vallaval. 3. 7. 25 a. nr. 176. (4731)
- Harlashova, Anastasia, v. a. Irboska vallaval. 29. 7. 20 a. nr. 7023. (4733)
- Usanov, Ivan, v. a. Irboska vallaval. 3. 1. 25 a. nr. 158. (4735)
- Kononov, Mihail, v. a. Vilo vallaval. 21. 2. 25 a. nr. 782. (736)
- Roosimäe, Avdotja, v. a. Panikovitshi vallaval. 24. 1. 21 a. nr. 581. (4737)
- Schelnikov, Nikolai, v. a. Vilo vallaval. 2. 5. 24 a. nr. 356/130266. (4738)
- Hallik, Gustav Juhani p., nr. 1178. (5472)
- Vächter, Albert Villemi p., nr. 202. (5472)
- Annus, Eduard Taaveti p., nr. 108. (5472)
- Kõrve, August Madise p. (5472)
- Lim, Johannes Juhani p., v. a. Vigala vallaval. 1. 5. 20 a. nr. 1282. (6641)
- Tamberg, Aleksander Hansu p., v. a. Jõgisoo vallaval. 29. 9. 20 a. nr. 313. (6642)
- Tiedemann, August Jaani p., v. a. Märjamaa vallaval. 21. 4. 27 a. nr. 334. (6643)
- Uritamm, Mihkel Jaani p., v. a. Sipa vallaval. 19. 2. 26 a. nr. 7. (6644)
- Vimm, Mai Annuse t., v. a. Vaikna vallaval. 30. 12. 19 a. nr. 567. (6645)
- Kausmann, Jaan Hansu p., v. a. Kolve vere vallaval. 27. 4. 20 a. nr. 402. (6646)
- Maasing, Jaan Hindreku p., v. a. Velise vallaval. 6. 3. 25 a. nr. 113. (6647)
- Leever, Madis Hindreku p., v. a. Vigala vallaval. 18. 12. 19 a. nr. 93. (6649)
- Altorf, Alfred, v. a. Tallinna linna pol. 5. jsk. ülemalt 25. 11. 19 a. nr. 837. (10380)
- Jänes, Evald, v. a. Tallinna linna pol. 5. jsk. ülemalt 29. 1. 26 a. nr. 172. (10381)
- Mängel, Mjili, v. a. Tall. linna politsei 5. jsk. ülemalt 3. 9. 24 a. nr. 1319. (10382)
- Anton, Johanna, v. a. Vaabina vallaval. 24. 12. 21 a. nr. 842. (10383)
- Teichmann, Hilda, v. a. Nõmme pol. jsk. ülemalt 1923. a. nr. 136. (10386)
- Lass, Johannes, v. a. Tall. linna politsei 5. jsk. ülemalt 31. 3. 25 a. nr. 1021. (10384)
- Tamm, Johanna, v. a. Tall. linna politsei 5. jsk. ülemalt 13. 3. 20 a. nr. 9512. (10385)
- Veidenbaum, Karl, v. a. Tall. linna pol. 5. jsk. ülemalt 3. 2. 25 a. nr. 2449. (10387)
- Pikjuk, Lidia, v. a. Tartu linna pol. 2. jsk. ülemalt 24. 11. 24 a. nr. 3724. (10388)
- Sepp, Leena, v. a. Tall. linna pol. 5. jsk. ülemalt 22. 1. 20 a. nr. 8161. (10389)
- Reinvalt, Erna-Miralda, v. a. Tallinna linna pol. 5. jsk. ülemalt 24. 3. 25 a. nr. 967. (10390)
- Holsting, Gustav, v. a. Tall. linna pol. 5. jsk. ülemalt 6. 12. 19 a. nr. 1769. (10391)
- Ruubel, Kristiine, v. a. Tallinna linna pol. ülemalt 23. 5. 20 a. nr. 11725. (10392)
- Jakobson, Katariina, v. a. Tallinna linna politsei ülemalt 4. 3. 20 a. nr. 9010. (10393)
- Valdberg, Ida, v. a. Tall. linna pol. ülemalt 10. 12. 25 a. nr. 2306. (10394)
- Palmberg, Liisa, v. a. Penfngi vallaval. 2. 1. 20 a. nr. 431. (10395)
- Angerjas, Adele, v. a. Tallinna linna pol. 4. jsk. ülemalt 30. 10. 24 a. (10396)
- Kõrve, Oskar, v. a. Tall. linna pol. 5. jsk. ülemalt 15. 4. 24 a. nr. 592. (10397)
- Pikkat, Aleksander, v. a. Tallinna linna politse. 5. jsk. ülemalt 5. 12. 19 a. nr. 2201. (10398)
- Toomann, Anna, v. a. Tall. linna pol. 5. jsk. ülemalt 1919. a. nr. 1506. (10399)
- Sotnik, Marie, v. a. Tall. linna pol. 5. jsk. ülemalt 12. 1. 20 a. nr. 6293. (10400)
- Aug, Alide, v. a. Tallinna linna politsei 5. jsk. ülemalt 9. 3. 20 a. nr. 8873. (13801)
- Peiken, Erna-Renate, v. a. Tall. linna politsei 5. jsk. ülemalt 26. 6. 23 a. nr. 1016. (13802)
- Saulep, Voldemar, v. a. Tallinna linna pol. 5. jsk. ülemalt 9. 3. 25 a. nr. 816. (13803)
- Neidek, Egon, v. a. Raudteepolitsei ülemalt 2. 1. 20 a. nr. 5457. (13804)

- Rammus, Roman, v. a. Lehtse vallaval. 15. 3. 27 a. nr. 320. (13805)
- Brenner, Julius, v. a. Tallinna linna pol. 1 jsk. ülemalt 24. 11. 21 a. nr. 11995. (13806)
- Ivanova, Melanie, v. a. Nõmme alevival. 1924 a. nr. 1770. (13807)
- Ilmas, Juuli, v. a. Tallinna linna politsei 5. jsk. ülemalt 5. 2. 19 a. nr. 3418. (13809)
- Moldaau, Jakob, v. a. raudteepolitsei ülemalt 14. 11. 19 a. nr. 332. (13810)
- Tõnismann, Richard Jaani p., v. a. Järvakandi vallaval. 27. 3. 20 a. nr. 300. (11296)
- Piilmann, Karl Gustavi p., v. a. Kilingi-Nõmme alevival. 21. 8. 22 a. nr. 751. (11297)
- Sults, Jaani Jüri p., v. a. Järvakandi vallaval. 31. 12. 21 a. nr. 538. (11299)
- Tori, Jaan Pritsu p., v. a. Kohila vallaval. 10. 5. 24 a. nr. 287. (11300)
- Sabur, Johannes Mari p., v. a. Rapla vallaval. 4. 3. 20 a. nr. 1120. (11393)
- Rooba, Jaan Hansu p., v. a. Tallinna linna pol. 4. jsk. ülemalt 14. 5. 23 a. nr. 1110. (13411)
- Roosimann, Jaan Hansu p., v. a. Rapla vallaval. 31. 12. 19 a. nr. 371. (13412)
- Tull, Hans Jaani p., v. a. Rapla vallaval. 9. 11. 26 a. nr. 257. (13413)
- Rüüter, Hans Jaani p., v. a. Juuru vallaval. 5. 2. 20 a. nr. 873. (13414)
- Kindler, August Mardi p., v. a. Kohila vallaval. 10. 1. 27 a. nr. 2. (13415)
- Lord, Konstantin Jakobi p., v. a. Kohila vallaval. 11. 8. 27 a. nr. 247. (13416)
- Haalik, Jakob Jüri p., v. a. Tallinna linna pol. 3 jaoskonna ülemalt, nr. 9345. (13418)
- Eggers, Volfgang Hansu p., v. a. Tallinna linna pol. 6. jsk. ülemalt 2. 3. 23 a. nr. 333. (11534)
- Kaldemann, Julie Adami t., v. a. Tallinna linna pol. ülemalt 7. 2. 20 a. nr. 4905. (11536)
- Lipp, Elsa Jaani t., v. a. Viljandi linna politsei jaoskonna ülemalt 7. 12. 19 a. nr. 2816. (11537)
- Vakker, Ekaterina Reinholdi t., v. a. Tallinna linna politsei 6. jsk. ülemalt 9. 12. 19 a. nr. 2350. (11540)
- Steinberg, August Karli p., v. a. Maidla vallaval. 27. 5. 21 a. nr. 813. (11541)
- Mikk, Rudolf Georgi p., v. a. Tallinna linna politsei 6. jsk. ülemalt 21. 3. 24 a. nr. 1402. (11542)
- Mäesepp, Rudolf Jakobi p., v. a. Tartu linna politsei 3. jsk. ülemalt 29. 2. 19 a. nr. 1482. (11544)
- Sirkel, Albert Reediku p., v. a. 4. jsk. politseikomissariilt Tallinnas 18. 2. 27 a. nr. 3195. (11545)
- Toppa, Vilhelmine Tõnise t., v. a. Tallinna pol. 3. jsk. ülemalt 14. 3. 21 a. nr. 13602. (11546)
- Tomson, Karl Daaveti p., v. a. Raadi vallaval. 19. 10. 22 a. nr. 1433. (11654)
- Lood, Julie Jaani t., v. a. Tartu linna politsei 3. jsk. ülemalt 10. 12. 19 a. nr. 3335. (11655)
- Õun, Voldemar Jaani p., v. a. 2. jsk. politseikomissariilt Tartus 21. 1. 27 a. nr. 8212. (11656)
- Treiberg, Leonore Aleksandri t., v. a. Tartu linna pol. 3. jsk. ülemalt 29. 11. 19 a. nr. 1677. (11657)
- Siider, Elisabeth Amalie t., v. a. Tartu linna pol. 3. jsk. ülemalt 8. 1. 20 a. nr. 7096. (11658)
- Krotov, Dimitri Vassili p., v. a. 3. jsk. politseikomissariilt Tartus 28. 1. 27 a. nr. 2350. (11659)
- Lukk, Emilie Jüri t., v. a. Tartu linna politsei 3. jsk. ülemalt 22. 12. 19 a. nr. 5341. (11660)
- Soome, Richard Gustavi p., v. a. Kudina vallav. 22. 4. 20 a. nr. 246. (11661)
- Ridolin, Arnold Johannes Hermani p., v. a. Tartu linna pol. 3. jsk. ülemalt 30. 1. 25 a. nr. 161. (11662)
- Niemand, Johannes Johani p., v. a. Vorbuse vallaval. 10. 2. 20 a. nr. 157. (11663)
- Padar, Salme Augusti t., v. a. Tartu linna pol. 3. jsk. ülemalt 9. 1. 20 a. nr. 7463. (11664)
- Annus, Alma Kadri t., v. a. Tartu linna politsei 3. jsk. ülemalt 13. 6. 23 a. nr. 653. (11665)
- Kibal, Aksel Jakobi p., v. a. 3. jsk. politseikomissariilt Tartus 30. 1. 26 a. nr. 90. (11666)
- Hubel, Jaan Jüri p., v. a. Sotaga vallaval. 8. 4. 20 a. nr. 162. (11667)
- Pein, Jaan Pärni p., v. a. Lähtru vallaval. 19. 2. 20 a. nr. 262. (11850)
- Plink, Juhan Gustavi p., v. a. Martna vallaval. 18. 3. 20. a. nr. 671. (11851)